

PARLAMENTUL TRANSILVANIEI DE LA SIBIU

**Supliment dedicat
Marelui Sfat Național
Român de la Sibiu**

- 8 pagini
- Se distribuie gratuit
- Editori: Mihai Colibaba, Cosmin Pal
- Material realizat în colaborare cu: jr. Daniela Pavel, manager public Instituția Prefectului Sibiu, istoric Dan Nanu

Se împlinesc 100 de ani de la sesiunea Marelui Sfat Național Român, ce a avut loc la Sibiu, în clădirea actualei Prefecturi. În data de 19 iulie 1919, Consiliul Dirigent, în fapt guvernul Transilvaniei de la Sibiu, a decis ca sesiunea Marelui Sfat Național Român să aibă loc la Sibiu. Sesiunea Parlamentului Transilvaniei, cum mai este denumit Mare Sfat Național Român, a avut loc, la Sibiu, în perioada 29 iulie – 11 august 1919. Marele Sfat Național Român a fost organul provizoriu al puterii de stat din Transilvania până la unirea definitivă cu România, având rol legislativ. A fost ales în Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, la 1 decembrie 1918.

Un adevărat Legislativ pentru Transilvania

Marele Sfat Național Român din Transilvania a fost instituit, potrivit articolului al IX-lea al Rezoluției Adunării Naționale de la Alba Iulia, „pentru conducerea mai departe a afacerilor Națiunii Române din Transilvania, Banat și Țara Ungurească”, drept pentru care avea „toată îndreptățirea să reprezinte națiunea română, oricând și pretutindeni față de toate națiunile lumii și să ia toate dispozițiile pe care le află necesare în interesul națiunii”. După constituire, Consiliul Dirigent a preluat o mare parte din aceste atribuții, așa încât atât presa vremii, cât și studiile de specialitate au apreciat rolul Marelui Sfat Național în diverse moduri. Unele opinii l-au considerat o instituție de tip parlamentar, ce trebuia consultată de către Consiliul Dirigent în cazuri importante, și care avea să controleze activitatea Consiliului. Altele au conturat ideea că Sfatul trebuia să se ocupe doar de discutarea și votarea proiectelor de lege privind reforma agrară și legea electorală, cum s-a și întâmplat de fapt.

Prima sesiune

Cele dintâi lucrări ale Marelui Sfat Național Român au fost ținute pe 2 decembrie 1918. La ora 9, membrii aleși ai Sfatului s-au întrunit în clădirea Tribunalului din Alba Iulia și și-au ales organele de conducere: Gheorghe Pop de Băsești (președinte), Ion Papp, Demetriu Radu, Teodor Mihali, Andrei Bârseanu (vicepreședinți), Caius Brediceanu, Mihai Popovici, Ionel Pop,

Marele Sfat Național Român a fost dizolvat de facto pe 11 august 1919, după încheierea celei de-a 21-a și ultima ședință a sa, iar de jure pe 20 noiembrie 1919, la întâlnirea Corpurilor Legiuitoare ale României Mari.

Foto: Emil Fischer

Silviu Dragomir, Gheorghe Pop și Iosif Ciser (notari). De asemenea, au fost numiți membrii delegației care urma să prezinte regelui Ferdinand I și Guvernului Brătianu rezoluția Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia: Miron Cristea, Iuliu Hossu, Vasile Goldiș, Alexandru Vaida-Voevod și, ulterior, Caius Brediceanu.

Marele Sfat Național a ales apoi un organ reprezentativ cu activitate permanentă, numit Consiliul Dirigent al Transilvaniei, Banatului și ținuturilor românești din Ungaria și compus din membri ai Sfatului: Iuliu Maniu (președinte), Vasile Goldiș, Ștefan Cicio-Pop, Alexandru Vaida-Voevod, Aurel Vlad, Ion Suciu, Aurel Lazăr, Emil Hațieganu, Victor Bontescu, Romul Boilă, Ion Flueraș, Iosif Jumanca, Vasile Lucaci, Valeriu Braniște și Octavian Goga.

A doua sesiune

La 19 iulie 1919, Consiliul Dirigent a hotărât reconvocarea Marelui Sfat Național pentru ziua de 29 iulie, la Sibiu, pentru a dezbată și vota proiectele de legi privind reforma electorală și cea agrară, elaborate anterior de către Consiliu. Ion Suciu a trimis telegrame în

acest sens către toți membrii aleși ai Sfatului, chemarea fiind publicată și în ziarele românești, sub semnătura vicepreședintelui Theodor Mihali (întrucât Gheorghe Pop de Băsești decedase între timp).

Lucrările celei de-a doua sesiuni au fost ținute în sala de ședințe a Prefecturii din Sibiu, între 29 iulie și 11 august 1919. În cadrul acestora au participat și membrii Consiliului Dirigent, ziariști, oameni politici și reprezentanți ai Alianțelor la București. Primele ședințe au fost dedicate cursurilor, citirii telegramelor și mai apoi întregirii prin cooptare a Marelui Sfat.

După încheierea preparativelor, la începutul lunii august s-a trecut la discutarea principală a proiectului de lege electorală. Acesta prevedea drept de vot pentru toți cetățenii români de sex masculin, în vârstă de peste 21 de ani. Votul era universal, egal, direct și secret, sistemul electoral fiind de tip uninominal. Cetățenia română urma să fie acordată tuturor locuitorilor născuți în provinciile unite cu România care nu optaseră pentru o alta; de asemenea, tuturor celor care începând de la 1 ianuarie 1914 și-au

stabilit domiciliul în aceste locuri și optează pentru cetățenia română și, în fine, tuturor românilor care alegeau cetățenia română, fie că erau născuți sau își aveau domiciliul în aceste provincii sau nu. Reprezentanții PSD au protestat față de faptul că proiectul nu respecta întru totul Rezoluția Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia (articolul III) și au cerut includerea dreptului de vot și pentru femei, precum și reprezentarea proporțională în Parlament, prin adoptarea sistemului electoral pe liste. Majoritatea a respins aceste cereri, pretextând că problema votului pentru femei este de competența viitoarei Adunări Constituante a României Mari, iar reprezentarea uninominală era, pentru moment, cea mai simplă și cea mai potrivită soluție.

Pe 2 august 1919 a avut loc un incident care a determinat retragerea membrilor PSD din Marele Sfat. În cursul expunerii sale, Ion Suciu a spus: „avem un regel”, moment în care membrii Sfatului, mai puțin cei socialiști, s-au ridicat în picioare. Cei care au rămas pe scaune au fost pe acest motiv apostrofați, drept pentru care au părăsit sala de

finitiv. Într-o telegramă trimisă pe 4 august și citită în plen, socialiștii și-au explicat gestul, amintind că ei au convingeri republicane și că acest fapt a fost cunoscut și acceptat de către Marea Adunare Națională atunci când i-a ales ca membri. De asemenea, au precizat că, întrucât Marele Sfat nu înțelege să le respecte principiile, ba continuă dezbateră și votarea proiectului de lege în absența lor, se văd nevoiți să își depună mandatul.

Proiectul de lege privind reforma electorală a fost discutat pe articole începând cu 4 august și a fost adoptat, cu mici modificări și un singur vot împotriva, pe 6 august. Consiliul Dirigent a trimis Consiliului de Miniștri de la București,

la 12 august, un exemplar legalizat al proiectului, care a fost discutat în ședința din 20 august și promulgat ca decret-lege pe 24 august. Același traseu a fost urmat și de către proiectul de lege privind reforma agrară. El a fost luat în discuție de către Marele Sfat Național Român în ședința a 13-a, din 6 august 1919, iar varianta adoptată a sa a devenit decret-lege pe 10 septembrie. Potrivit acestei reforme, marile proprietăți urmau a fi reduse prin expropriere la un preț stabilit de către comisiile județene de împroprietărire, iar țăranii aveau dreptul la o suprafață de pământ cel puțin atât cât puteau s-o lucreze ei și familiile lor, potrivit enciclopedia-romaniei.ro.

După 100 de ani

Instituția Prefectului Sibiu a dezvelit în anul Centenarului o placă memorială pentru marcarea a 100 de ani de la Marea Unire din 1918. De asemenea, placa amintește că „în perioada iulie - august 1919, în această clădire istorică s-au desfășurat lucrările Marelui Sfat Național, instituit în ziua de 1 Decembrie 1918 de Adunarea Națională de la Alba Iulia, ca organ provizoriu de reprezentare și conducere deplină și mandatat cu cele două mari reforme: electorală și agrară”. Placa marchează faptul că imobilul Prefecturii, de pe strada Andrei Șaguna nr. 10, este o clădire istorică și de patrimoniu, alături de celelalte imobile de pe stradă, clasificate drept monumente istorice.

MARELE SFAT NATIONAL

Membrii aleși la Adunarea de la Alba-Iulia în 1 decembrie 1918			Membrii cooptați la ședința de la Sibiu în 30 iulie 1919		
1. Dr. Iuliu Maniu	advocat	Blaj	188. Ioan Mihuț	cojocar	Budapesta
2. Dr. Ioan Pop	advocat	Alba-Iulia	189. Ioan Flueraș	membru demisionar	caretaș Sibiu
3. Dr. Laurențiu Pop	advocat	Abrud	190. Iosif Recean	membru demisionar	croitor Sibiu
4. Dr. Dănilă Sabo	advocat	Blaj	191. Bazil Surdu	membru demisionar	căldărar Sibiu
5. Dr. Izidor Marcu	canonic	Blaj	192. Petru Bernan	membru demisionar	mecanic Reșița
6. Dr. Alexandru Nicolescu	canonic	Blaj	193. Victor Brătălean	membru demisionar	tipograf Brașov
7. Ioan Teculescu	protopop	Alba –Iulia	194. Traian Novac	tâmplar	Lugoj
8. Dr. Ioan Marciaș	advocat	Alba-Iulia	195. Iosif Jumanca	membru demisionar	tipograf Sibiu
9. Dr. Emil Pop	advocat	Uioara	196. Dr. Eleonora Lemenyi-Rozvan	membru demisionar	Sibiu
10. Dr. Zaharie Muntean	advocat	Alba-Iulia			
11. Dr. Ionel Pop	advocat	Blaj			
12. Dr. Alexandru Fodor	medic	Alba Iulia			
13. Dr. Alexandru Borza	medic	Abrud			
14. Dr. Gavriil Precup	profesor	Blaj			
15. Vasile Goldiș	secretar consistorial	Arad			
16. Dr. Ștefan C. Pop	advocat	Arad			
17. Dr. Ioan Suci	advocat	Boroșineu			
18. Dr. Cornel Iancu	advocat	Arad			
19. Dr. Iustin Marșieu	advocat	Arad			
20. Dr. George Popoviciu	advocat	Chișineu			
21. Sava Raicu	director de bancă	Arad			
22. Iuliu Grofșorean	învățător	Galșa			
23. Dr. Vasile Avramescu	advocat	Maria-Radna			
24. Dr. Romul Veliciu	advocat	Arad			
25. Dr. Emil Monția	advocat	Șiria			
26. Dr. Sever Miclea	advocat	Arad			
27. Dr. Aurel Grozda	advocat	Buteni			
28. Dr. George Crișan	advocat	Arad			
29. Dr. Mihaiu Mărcuș	advocat	Giula			
30. Dr. Aurel Lazar	advocat	Oradea-mare			
31. Dr. Ioan Ciordaș	advocat	Beiuș			
32. Dr. Iuliu Chiș	advocat	Marghita			
33. Dr. Andreiu Ilea	advocat	Tinca			
34. Iosif Tripon	advocat	Beznea			
35. Petru E. Papp	protopop	Beiuș			
36. Dr. Coriolan Pap	director de bancă	Oradea-mare			
37. Victor Pap	protopop	Holod			
38. Dr. Vasilie Chirvai	profesor	Oradea-mare			
39. Dr. Vasile Saftu	protopop	Brașov			
40. Dr. Tiberiu Brediceanu	dir. de bancă	Brașov			
41. Petru Popoviciu	proprietar	Brașov			
42. Pompiliu Dan	înv. director	Zărnești			
43. Axente Banciu	profesor	Brașov			
44. Dr. Voicu Nițescu	advocat	Brașov			
45. Dr. Iosif Blaga	dir. gimnazial	Brașov			
46. Mihaiu Popoviciu	proprietar	Brașov			
47. Dr. Valeriu Braniște	publicist	Lugoj			
48. Dr. Caius Brediceanu	advocat	Lugoj			
49. Antoniu Mocioni	proprietar mare	Bulci			
50. Ionel Mocioni	mare proprietar	Căpâlnaș			
51. Dr. George Dobrin	advocat	Lugoj			
52. Andreiu Ghidiu	protopop	Caransebeș			
53. Dr. Petru Barbu	profesor	Caransebeș			
54. Dr. Alexandru Coca	advocat	Sasca			
55. Dr. Petru Cornean	advocat	Oravița			
56. Dr. Aurel Vălean	advocat	Lugoj			
57. Dr. Mihaiu Gropșian	advocat	Oravița			
58. Dr. Ioan Nedelcu	advocat	Oravița			
59. Dr. Alexandru Morariu	advocat	Caransebeș			
60. Dr. Avram Imbroane	diacon	Lugoj			
61. Uroș Pătean	econom	Nădlac			
62. Dr. Gavriil Tripon	advocat	Bistrița			
63. Dr. Vasile Pahone	advocat	Bistrița			
64. Dr. Victor Onișor	advocat	Bistrița			
65. Dr. Laurențiu Oanea	advocat	Rodna			
66. Dr. Alexandru Halița	advocat	Năsăud			
67. Dr. Augustin Tătariu	protopop	Ditrău			
68. Dr. Petru Musca	medic	Ciuc			
69. Dr. Eugen Bran	advocat	Lechința			
70. Dr. Emil Hățegan	judecător	Cluj			
71. Dr. Valentin Poruțiu	advocat	Cluj			
72. Dr. Ilie Dăian	protopop	Cluj			
73. Ioan Pop	protopop	Morlaca			
74. Dr. Sever Dan	advocat	Mociu			
75. Dr. Andreiu Pop	advocat	Huedin			
76. Vasile Coste	învățător în penz.	Cluj			
77. Nicolae Borzea	protopop	Făgăraș			
78. Dr. Nicolae Șerban	advocat	Făgăraș			
79. Dr. Ariton Pralea	advocat	Șercaia			
80. Dr. Octavian Vasu	advocat	Făgăraș			
81. Valer Comșa	preot	Copăcel			
82. Dr. Ioan Mihu	membru demisionar mare proprietar	Vinerea			
83. Dr. Aurel Vlad	advocat	Orăștie			
84. Dr. Petru Groza	advocat	Deva			
85. Francisc Hossu-Longin	advocat	Deva			
86. Vasile Demian	protopop	Brad			
87. Dr. Iustin Pop	advocat	Deva			
88. Dr. Ștefan Rozvan	advocat	Ilia			
89. Dr. Silviu Dragomir	profesor	Sibiu			
90. Dr. Victor Bontescu	advocat	Hațeg			
91. Ioan Moța	paroh	Orăștie			
92. Vasile C. Osvadă	dir. de bancă	Hunedoara			
93. Leo Man	egumen				
94. Dr. Vasile Chindriș	advocat				
95. Ioan Doros	protopop				
96. Dr. Salvator Jurca	advocat				
97. Simeon Balea	preot				
98. Dr. Vasile Filipciuc	cand. de avocat				
99. Ionel Comșia	mare comerciant				
100. Dr. Ioan Harșia	advocat				
101. Dr. Iosif Popescu	advocat				
102. Vasile Suci	învățător				
103. Ioan Vătășan	preot				
104. Nicolae Barbul	proprietar				
105. Dr. Ioan Erdelyi	advocat				
106. Zenovie Păclișan	profesor				
107. Dr. Teofil Dragoș	advocat				
108. Constantin Lucaciu	preot				
109. Dr. Aurel Nilvan	advocat				
110. Dr. Ilie Carol Barbul	advocat				
111. George Pop de Băsești	proprietar				
112. Dr. Coriolan Steer	advocat				
113. Dr. Cassiu Maniu	advocat				
114. Iuliu Coroian	advocat				
115. Dr. Alexandru Aciu	director de bancă				
116. Dr. Victor Deleu	advocat				
117. Traian Trufaș	preot				
118. Dr. Augustin Pinte	advocat				
119. Dr. Teodor Mihali	advocat				
120. Dr. Liviu Micșa	advocat				
121. Dr. Iosif Boca	advocat				
122. Dr. Octavian Domide	canonic				
123. Dr. Alexandru Vaida-Voevod	propr.				
124. Dr. Pavel Roșca	profesor				
125. George Pop	publicist				
126. Dr. Ioan Mezei	advocat				
127. Andreiu Bârsan	președ. Asociațiunii				
128. Octavian Goga	publicist				
129. Nicolae Ivan	protopop, asesor consist.	Sibiu.			
130. Dr. Nicolae Comșia	medic	Săliște			
131. Dr. Ioan Lupaș	protopop	Săliște			
132. Ioan Lăpedatu	direct. de bancă	Sibiu			
133. Dr. Nicolae Bălan	profesor	Sibiu			
134. Dr. Ioan Broșu	profesor	Sibiu			
135. Dr. Onisifor Ghibu	ref. școl. consistorial	Sibiu			
136. Dr. Ioan Mateiu	ref. școl. Cons.	Sibiu			
137. Octavian Tăslăuanu	publicist	Sibiu			
138. Dr. Constantin Bucșanu	advocat	Sibiu			
139. Victor Tordășianu	esactor arhid.	Sibiu			
140. Dr. Simion Chefan	advocat	Agnita			
141. Dr. Toma Cornea	advocat	Sighișoara			
142. Aurel Păcală	locot.-colonel	Șulumberg			
143. George Repede	jude	Cohalm			
144. Ioan Iosif	profesor	Cohalm			
145. Dr. Romul Boila	advocat	Diciosânmărtin			
146. Dr. Ilarie Holom	advocat	Ibașfalău			
147. Emanuil Ungurean	advocat	Timișoara			
148. Avram Corcea	preot	Cușteiu			
149. Dr. Aurel Novac	advocat	Biserica Albă			
150. Dr. Aurel Cosma	advocat	Timișoara			
151. Dr. Tit Mălăiu	advocat	Biserica Albă			
152. Dr. Victor Mircea	advocat	Ghilad			
153. Dr. Lucian Gheorghievici	advocat	Timișoara			
154. Dr. Aurel Crișan	advocat	Aradul-nou			
155. Dr. Constantin Missici	advocat	Lipova			
156. Dr. Alexandru Marta	jude de tablă	Seghedin			
157. Dr. Ioan Roșu	preot	Ghilad			
158. Dr. Nestor Oprean	advocat	Sânmiclăușul-mare			
159. Dr. George Miclea	advocat	Alibunar			
160. Dr. Alexandru Birăescu	advocat	Panciova			
161. Ioanichie Neagoe	preot	Petrovaselo			
162. Emil Cormoș Alexandrescu	prop.	M.-Oșorheiu			
163. Dr. Vasile Cerghizan	preot	Cooc			
164. Dr. Valer Moldovan	advocat	Turda			
165. Dr. Zosim Chirtop	advocat	Câmpeni			
166. Dr. Ioan Oltean	advocat	Murăș-Ludoș			
167. Dr. George Popescu	advocat	Câmpeni			
168. Dr. Remus Furdui	advocat	Abrud			
169. Dr. George Pătăcean	advocat	Turda			
170. Dr. Ioan Boeriu	advocat	Turda			
171. Nicolae Cristea		Sita-Buzău			
172. Ioan Modroiu	preot	Vama-Buzău			
173. Xenofon Comșa		Marcoș			
174. George Negoiescu	preot	Vama-Buzău			
175. David Păcurar		Aita-mare			
176. Dr. Ioan Doboși	advocat	Halmi			
177. Dr. Sever Pop de Băsești	advocat	Halmi			
178. Vasilie Ardelean	preot	Veteș			
179. Ioan Montani	publicist	Sibiu			
180. Victor Stanciu	profesor	Arad			
181. Vasilie Stoica	profesor	Sibiu			
182. Leo Bohățel	inginer	Sibiu			
183. Ioan Iosif Schiopul	publicist	Sibiu			
184. Dr. Iuliu Mezei	direct. de fabrică	Budapesta			
185. Romul Câdea	profesor	Sibiu			
186. Eugen Goga	publicist	Sibiu			
187. Iosif Ciser	membru demisionar minor	Petroșeni			
188. Ioan Mihuț	cojocar	Budapesta			
189. Ioan Flueraș	membru demisionar	caretaș Sibiu			
190. Iosif Recean	membru demisionar	croitor Sibiu			
191. Bazil Surdu	membru demisionar	căldărar Sibiu			
192. Petru Bernan	membru demisionar	mecanic Reșița			
193. Victor Brătălean	membru demisionar	tipograf Brașov			
194. Traian Novac	tâmplar	Lugoj			
195. Iosif Jumanca	membru demisionar	tipograf Sibiu			
196. Dr. Eleonora Lemenyi-Rozvan	membru demisionar	Sibiu			
197. Toma Botîrlă	cismar	Ida-Clujului			
198. Achim Zamora	miner	Petroșeni			
199. Ioan Ardelean	membru demisionar minor	Lupeni			
200. Toma Ciora	miner	Roșia			
201. Constantin Aflat	membru demisionar	econom Bocșa-Română			
202. George Grădinar	membru demisionar	tâmplar Brașov			
203. Avram Borcuța	membru demisionar	econom Șicula			
204. Ioan I. Papp	episcop	Arad			
205. Dr. Demetriu Radu	episcop	Oradea-mare			
206. Dr. Miron E. Cristea	episcop	Caransebeș			
207. Valeriu Frențiu	episcop	Lugoj			
208. Dr. Iuliu Hossu	episcop	Gherla			
209. Dr. Vasile Suci	prep. vicar-arhiepisc	Blaj			
210. Dr. Eus. R. Roșca	arhim. și vicar-arhiep.	Sibiu			
211. Romul R. Ciorogariu	vicar	Oradea-mare			
212. Romul Marchiș	vicar	Careii-mari			
Membrii cooptați la ședința de la Sibiu în 30 iulie 1919					
213. George Filep	țăran	Sântău			
214. Ștefan Boroș	țăran	Săcele			
215. George Indre	țăran	Vezeud			
216. Ioan Iremia Dancăș	țăran	Rășinari			
217. Ioan Bucur	țăran	Turda			
218. Romul Tafla	țăran	Beclean			
219. Dimitre Nica	țăran	Moroda			
220. Vasile Leza	țăran	Ticvanu mare			
221. Ioan Stan Herța	țăran	Vidrasău/Sângătin			
222. Mihaiu Vaslescu	țăran	Lipova			
223. Dănilă Vicuș	țăran	Husarău			
224. Iuliu Vuia	învățător	Caransebeș			
225. I. Vidu	învățător	Lugoș			
226. Teodor Mureșan	învățător	Blaja			
227. Macedon Linu	învățător	Năsăud			
228. Alexandru Pop	învățător	Gherla			
229. Traian Șuteu	învățător	Morlaca			
230. Ștefan Popovici	învățător	Brașov			
231. Candid Popa	învățător	Sibiu			
232. Dumitru Lepădat	învățător	Săliște			
233. Dumitru Popovici	învățător	Arad			
234. Pavel Dârba	învățător	Boroșineu			
235. Teodor Bucurescu	învățător	Coloșul Mare			
236. George Lipovan	învățător	Oravița			
237. Dr. Pompiliu Nistor	medic	Zărnești			
238. Dr. Alexandru Pop	medic	Bistrița			
239. Dr. Iuliu Moldovan	medic	Sibiu			
240. Stan Vidrighin	inginer	Timișoara			
241. Eugen Muntean	inginer	Sibiu			
242. Aurel Stoica	inginer	Alba-Iulia			
243. Ioan Agârbiceanu	publicist	Sibiu			
244. I.U. Soricu	publicist	Sibiu			
245. Zaharia Bârsan	artist	Brașov			
246. Iacob Popa	vicar	Făgăraș			
247. Dr. Petre Poruțiu		Sibiu			
248. Ioan I. Vulcu	comerciant	Orăștie			
249. Partenie Cozma	director de bancă	Sibiu			
250. Dumitru Comșa	profesor	Sibiu			
251. Ilie Câmpean	protopop	Ciugeu-Sân-Miclăuș			
252. Dr. Cornel Cornean	asesor	Caransebeș			
253. Constantin Pavel	profesor	Beiuș			
254. Ștefan Roșian	profesor	Blaj			
255. Alexandru Ciura	profesor	Blaj			
256. Pavel Buciumean	membru demisionar minor	–			
membru al Partidului Socialist-Democrat			Petroșeni		
257. Tiron Albani	membru demisionar secretar	–	membru al Partidului Socialist-Democrat	Sibiu	

ROMÂNUL

Un incident în Marea Sfat.

Un incident s-a petrecut în Marea Sfat, în ziua de ieri, în timpul sesiunii. Un membru al Marelui Sfat, domnul ... a făcut o declarație care a provocat o discuție aprigă între ceilalți membri. Domnul ... a afirmat că ...

Frații Români din Banat.

Domnii ... din Banat, care au venit în România pentru a se alătura mișcării naționale, au fost întâmpinați cu căldură de către românii din zonă. Ei au participat la diverse activități culturale și politice.

INFORMATII

Moartea lui V.G. Morfuz.
Domnul ... a murit în urma unei boli de lunga durată. El a lăsat o familie în doliu. Înălțimea sa a fost de ...

Deschiderea Marelui Sfat Național în Sibiu.
Sesiunea a început cu o adresă de binecuvântare din partea ...

ROMÂNUL

Când cer împrejurările.

În zilele noastre, când împrejurările sunt atât de dificile, este necesar să fim conștienți de situația în care ne aflăm. Trebuie să luăm decizii rapide și eficiente.

Deschiderea Marelui Sfat Național în Sibiu.

Sesiunea a început cu o adresă de binecuvântare din partea ...

Regina în Ardeal.
Domnii ... au avut o vizită în Ardeal, unde au participat la diverse activități culturale și politice.

Neutritorii în Serbia.
Domnii ... au avut o vizită în Serbia, unde au participat la diverse activități culturale și politice.

Reforma electorală în România.
Domnii ... au avut o vizită în România, unde au participat la diverse activități culturale și politice.

INFORMATII

Reforma electorală în România.
Domnii ... au avut o vizită în România, unde au participat la diverse activități culturale și politice.

Reforma electorală în România.
Domnii ... au avut o vizită în România, unde au participat la diverse activități culturale și politice.

Reforma electorală în România.
Domnii ... au avut o vizită în România, unde au participat la diverse activități culturale și politice.

Reforma electorală în România.
Domnii ... au avut o vizită în România, unde au participat la diverse activități culturale și politice.

TELEGRAMS

Presă independentă.
Domnii ... au avut o vizită în România, unde au participat la diverse activități culturale și politice.

Politica alianțelor.
Domnii ... au avut o vizită în România, unde au participat la diverse activități culturale și politice.

Publicațiune.
Domnii ... au avut o vizită în România, unde au participat la diverse activități culturale și politice.

Reforma electorală în România.
Domnii ... au avut o vizită în România, unde au participat la diverse activități culturale și politice.

INFORMATII

Politica alianțelor.
Domnii ... au avut o vizită în România, unde au participat la diverse activități culturale și politice.

Publicațiune.
Domnii ... au avut o vizită în România, unde au participat la diverse activități culturale și politice.

Reforma electorală în România.
Domnii ... au avut o vizită în România, unde au participat la diverse activități culturale și politice.

TELEGRAMS

Presă independentă.
Domnii ... au avut o vizită în România, unde au participat la diverse activități culturale și politice.

Politica alianțelor.
Domnii ... au avut o vizită în România, unde au participat la diverse activități culturale și politice.

Publicațiune.
Domnii ... au avut o vizită în România, unde au participat la diverse activități culturale și politice.

Reforma electorală în România.
Domnii ... au avut o vizită în România, unde au participat la diverse activități culturale și politice.

INFORMATII

Reforma electorală în România.
Domnii ... au avut o vizită în România, unde au participat la diverse activități culturale și politice.

Reforma electorală în România.
Domnii ... au avut o vizită în România, unde au participat la diverse activități culturale și politice.

Reforma electorală în România.
Domnii ... au avut o vizită în România, unde au participat la diverse activități culturale și politice.

MINISTERUL AGRICULTURII

ROMÂNUL

REFORMA AGRARĂ

DIN

TRANSILVANIA, BANAT, CRISANA

ȘI

MARAMUREȘ

(Publicată în Monitorul Oficial No. 93 din 30 Iulie 1921)

BUCUREȘTI

IMPRIMERIA STATULUI

1921

Preț 10 lei.

Rezoluțiunea Adunării Naționale din 18 Noiembrie/1 Decembrie 1918

I. Adunarea Națională a tuturor Românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba-Iulia în ziua de 18 Noiembrie/1 Decembrie 1918, decretează unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dânsii cu România. Adunarea Națională proclamă îndeosebi dreptul inalienabil al națiunii române la întreg Banatul cuprins între râurile Mureș, Tisa și Dunăre.

II. Adunarea Națională rezervă teritoriilor sus indicate autonomie provizorie până la întrunirea Constituantei aleasă pe baza votului universal.

III. În legătură cu aceasta, ca principii fundamentale la alcătuirea noului Stat Român, Adunarea Națională proclamă următoarele:

Deplină libertate națională pentru toate popoarele conlocuitoare. Fiecare popor se va instrui, administra și judeca în limba sa proprie prin indivizi din sânul său și fiecare popor va primi drept de reprezentare în corpurile legiuitoare și la guvernarea țării în proporție cu numărul indivizilor ce-l alcătuiesc.

Egală îndreptățire și deplină libertate autonomă confesională pentru toate confesiunile din Stat.

Înfăptuirea desăvârșită a unui regim curat democratic pe toate tărâmurile vieții publice. Votul obștesc, direct, egal, secret, pe comune, în mod proporțional, pentru ambele sexe, în vârstă de 21 de ani la reprezentarea în comune, județe ori parlament.

Desăvârșită libertate de presă, asociere și întrunire, libera propagandă a tuturor gândurilor omenești.

Reforma agrară radicală. Se va face conscrierea tuturor proprietăților, în special a proprietăților mari. În baza acestei conscrieri, desființând fidei-comisele și în temeiul dreptului de a micșora după trebuință latifundiile, i se va face posibil țăranului să-și creeze o proprietate (arător, pășune, pădure) cel puțin atât cât să poată munci el și familia lui. Principiul conducător al acestei politici agrare e pe de o parte promovarea nivelării sociale, pe de altă parte, potențarea producțiunii.

Muncitorimei industriale i se asigură aceleași drepturi și avantagii, care sunt legiferate în cele mai avansate state industriale din Apus.

IV. Adunarea Națională dă expresie dorinței sale, ca congresul de pace să înfăptuiască comuniunea națiunilor libere în așa chip, ca dreptatea și libertatea să fie asigurate pentru toate națiunile mari și mici, deopotrivă, iar în viitor să se elimine războiul ca mijloc pentru regularea raporturilor internaționale.

V. Românii adunați în această Adunare Națională salută pe frații lor din Bucovina, scăpați din jugul Monarhiei austro-ungare și uniți cu țara mamă România.

VI. Adunarea Națională salută cu iubire și entuziasm liberarea națiunilor subjugate până aici în Monarhia austro-ungară, aume națiunile: cehoslovacă, austro-germană, iugoslavă, polonă și ruteană și hotărăște ca acest salut al său să se aducă la cunoștința tuturor acelor națiuni.

VII. Adunarea Națională cu smerenie se închină înaintea memoriei acelor bravi români, care în acest război și-au vărsat sângele pentru înfăptuirea idealului nostru murind pentru libertatea și unitatea națiunii române.

VIII. Adunarea Națională dă expresiune mulțumirii și admirațiunii sale tuturor Puterilor Aliate, care prin strălucitele lupte purtate cu cerbicie împotriva unui dușman pregătit de multe decenii pentru război au scăpat civilizațiunea de ghiarele barbariei.

IX. Pentru conducerea mai departe a afacerilor națiunei române din Tran-

silvania, Banat și Țara Ungurească, Adunarea Națională hotărăște **înstituirea unui Mare Sfat Național Român, care va avea toată îndreptățirea să reprezinte națiunea română oricând și pretutindeni față de toate națiunile lumii și să ia toate dispozițiunile pe care le va afla necesare în interesul națiunii.**

Fără nici un echivoc, în data de 1 decembrie, la punctul 9 al Rezoluțiunii, pentru ducerea la îndeplinirea celor de mai sus este stabilit un Mare Sfat Național. Mandatul general al acestui sfat se va stabili tot aici, tot în ziua de 1 decembrie, înstituirea unui Mare Sfat Național Român, care va avea toată îndreptățirea să reprezinte națiunea română oricând și pretutindeni față de toate națiunile lumii și să ia toate dispozițiunile pe care le va afla necesare în interesul națiunii.

În 1 decembrie, la Alba Iulia, imediat după cele 2 ropote de aplauze se da citire unei liste parțiale de membri ai Adunării Naționale, 212 persoane, propuși să facă parte din Marele Sfat, un organ propriu al lor care să conducă agendele administrative și judiciare.

Lista este unanim aprobată, urmând ca aceasta să fie completată ulterior la Sibiu.

Ca reprezentant și împuternicit legal al Marii Adunări se alege, din cadrul membrilor Marelui Sfat Național o delegație care urma să prezinte Actul Unirii Guvernului României și Regelui Ferdinand.

Conform Gazetei oficiale nr. 13/15/28 febr 1919, nu a PV publicat în 1928, se alege și se declară 212 (inclusiv membri Episcopatului) dintre membrii Adunării să facă parte din **MARELE SFAT NAȚIONAL** și se stabilește întregirea acestuia până la 250 si pe deasupra membrii episcopatului, să fie ulterior cooptați din toate comitatele și dintre păturile sociale insuficient reprezentate în Adunare.

În această sală s-a ales diferența, 260 este numărul final de membri consemnat în documente.

Alexandru Vaida Voievod îl numește *organ de conducere al Transilvaniei pe perioada de tranziție*.

Marele Sfat Național era compus inițial din reprezentanți ai:

- Partidului Național Român și ai Partidului Social Democrat Român, devenit în decembrie 1918 PSD,
- avocați, clerici (profesiuni permise și accesibile românilor la acea vreme), publiciști, medici, învățători, țărani etc.,
- de menționat că a fost aleasă o singură femeie, o sibiancă, membră PSD, profesor Eleonora Lemeny (Lemeni) Rozvan.

Se alege, din rândul membrilor Marelui Sfat Național, o delegație care urma să prezinte Actul Unirii Guvernului României și Regelui Ferdinand.

Delegația din Transilvania care a înmănat actul unirii Regelui Ferdinand în 1918: **Vasile Goldiș, Miron Cristea, Iuliu Hossu, Alexandru Vaida-Voievod și Caius Brediceanu.**

Anterior, o delegație a Marelui Sfat Național din Transilvania, alcătuită din **Ion Boeru, Gheorghe Pătăceanu și căpitanul de Stat-Major Ielcuș**, a pregătit și s-a prezentat la președintele Consiliului de Miniștri, generalul Constantin Coandă, pentru a-i aduce la cunoștință hotărârile de Unire de la Alba Iulia.

2 decembrie 1918 – delegații, comisiuni și Consiliu Diriguitor

Resortul Organizării telegrafiază în toată țara și convoacă în data de 29 iulie 1919, la Sibiu, în sala prefecturii:

„*Sunteți invitat a vă prezenta la ședințele Marelui Sfat Național convocat pe ziua de*

marți în 29 iulie 10 ore și pe zilele următoare, la Sibiu, casa județului.

Obiecte: Întregirea M. Sf. N. prin cooptare, reforma agrară, reforma electorală. Rugăm avizați telegrafic comitetul de încartiruire Berggasse nr. 9. Din încredințarea prezidiului M. Sf. N, Dr. Suciu”

Sunt convocați 212 membri, invitați și presă.

Deschiderea Marelui Sfat

Mandatul Marelui Sfat Național:

1. Întregirea prin cooptare
2. Legea electorală
3. Legea agrară

În 29 iulie 1919, membrii Marelui Sfat Național participă mai întâi la slujbele Bisericii unite și la Catedrala ortodoxă română.

Deschiderea se face în sala prefecturii de către Teodor Mihali, vicepreședinte Sfatului Național.

Președintele ales la Alba Iulia pentru Marele Sfat, Gheorghe Pop de Băsești, murise între timp, în februarie 1918, așa că din respect pentru această figură istorică și legendară, în semn de doliu național și recunoștință, se va stabili ca locul lui să nu fie ocupat, ci să se prezideze ședințele de către doi vicepreședinți.

Prima ședință a Marelui Sfat Național

Când se pomenesc numele Regelui și Reginei și toți cei prezenți aplaudă în picioare, vreme îndelungată. Apoi se citesc telegramele ce se vor trimite la București. Se depun punctual proiectele celor două legi și se propun Comisii care să le analizeze.

Dl Mihai Popovici – secretarul Marelui Sfat dă cetire telegramelor ce se vor trimite către:

MS Regelui,
Dlui Prim-ministru I.C. Brătianu,
generalului C. Prezan, Șeful marelui Stat Major

Dr. Iancu Nistor – ministrul Bucovinei
Ciugureanu – ministrul Basarabiei

Dl. I. Suciu, șeful Resortului Organizare propune o comisiune formată din 7 membri (Dr. V. Saftu, Dr. Izidor Marcu, Axente Banciu, Iuliu Groșoreanu, Ioan Moța, M. Gropșanu, Dr. Victor Onișor) care să întregească cu încă 50 de membri M.S. așa cum s-a hotărât la Alba Iulia.

Ședința se amână.

Ședința se reia.

Deschiderea s-a făcut de către Dl. Teodor Mihali vicepreședinte Sfatului Național. Când se pomenesc numele Regelui și Reginei și toți cei prezenți aplaudă în picioare, vreme îndelungată.

Dl Mihai Popovici – secretarul Marelui Sfat dă cetire telegramelor ce se vor trimite către: MS Regelui, Dlui Prim-ministru IC Brătianu, generalului C Prezan, Șeful marelui Stat Major Dr. Iancu Nistor – ministrul Bucovinei, Ciugureanu – ministrul Basarabiei

Dl I Suciu, șeful Resortului Organizare propune o comisiune formată din 7 membri (Dr V Saftu, Dr. Izidor Marcu, Axente Banciu, Iuliu Groșoreanu, Ioan Moța, M Gropșanu, Dr. Victor Onișor) care să întregească cu încă 50 de membri M.S. așa cum s-a hotărât la Alba Iulia.

Dl Victor Bontescu – șeful Resortului Agricultură și comerț – “Hotărârile dela Alba-Iulia și decretul lege ne-au impus datoria ca să rezolvăm problema (chestiunea) agrară. Consiliul dirigent și în special resortul agriculturii, s-a ocupat de această chestiune și rodul muncii noastre este proiectul de reformă agrară, pe care-l depun pe masa Marelui Sfat.”

Propune o comisiune formată din 25 membri (Teodor Mihali, Demetriu Radu, Vasile Suciu, Ignatie Pop, N. Bălan, Antoniu Mocioni, Saver Dan, Ioan Pop, Romul Velican, Simion Balea, Ionel Pop, Coriolan Steer, Pavel Roșca, Eugen Goga, T Malani,

Nestor Opreanu, Valer Moldovan, Nic. Borzeu, P Ciobau, Uroș Păteanu, Avram Borcuța, George Grădinar, Petre Corneanu, Iuliu Groșoreanu, Ioan Teculescu) care să studieze proiectul.

Dl. Ioan Suciu șeful resortului organizării – „În adunarea dela Alba Iulia, spune dl. Suciu, s-a hotărât se dăm drepturi politice poporului. Noi cari am lăsat ani de-arândul pentru aceste drepturi trebuie să le aducem la îndeplinire. In vechiul regat, M. Sa regele, ca recunoștință pentru țărani, cari s-au luptat cu atâta vitejie, adat decretul-lege prin care s-a acordat votul universal (obștesc). Proiectul de lege electorală, astfel cum a rezultat din studiul Consiliului dirigent îl depun pe Masa marelui Sfat.”

Propune o comisiune formată din 25 membri (Iuliu Hossu, Andreiu Bârseanu, R. Ciorogar, N. Ivan, dr. Ilie Dăianu, Sever Miclea, Iuliu Chiș, Andreiu Ilie, Avram Imbroane, Pompiliu Dan, n. Șerban, Ioan Miu, Iustin Pop, Vsile Saftu, Ioan Harșa, Iuliu Coroianu, Liviu Micșa, Oct. Tăslăuanu, C. Bucșan, Gh. Popescu, I. Nedelcu, Andreiu Ghidiu, Gh. Popovici, L. Georgievici, Iosif Ciser, Iosif Recean) care să studieze proiectul.

Dl ministru Vasile Goldiș face istoricul uni-rei Transilvaniei cu vechiul Regat, cetindu-se mesagiile și decretule-legi referitoare la Unirea care s-au publicat în „Monitorul oficial”.

Ședințele Marelui Sfat Național văzute prin ochii presei

„Astăzi în 29 iulie a avut loc în Sibiu deschiderea Marelui Sfat Național. Sala de ședințe, frumos decorată cu drapele și Marcatării are un aspect de sărbătoare. Încă dela orele 10 fără un sfert galeria și lojele sunt ocupate de domnii și doamne îmbrăcate în haine de sărbătoare, veniți să asiste la ședința de deschidere a MSN”

O altă descriere:

„... se face deodată tăcere. Intră președintele Consiliului Dirigent. Trecând pe lângă masa presei, dl. Iuliu Maniu salută pe ziariști. Fie-care își are locul; într-un colț la intrare, aproape de fereastră, d-na Nora Lemeny singura femeie membră a MS. Fotoliul preșidențial este ocupat de d-l Mihali. D-l Maniu ia loc la masa Consiliului Dirigent; ceilalți membrii se așează și ei; dela capul potcoavei: O Goga, Bontescu, Hațegan, Suciu, Șt. Pop, C. Maniu, Goldiș, Aurel Vlad, Flueraș, Ju-manca și dr. Boilă.

Odată cu încetarea zgomotelor, fețele tuturor capătă gravitate. E vorba de lucru, nu e timp de vorbe. Marele Sfat Național – primul parlament în Ardeal – are o înfățișare impunătoare așa cum stau membrii lui atenți ... (indescifrabil) citirea raportului ședințelor precedente este ascultată cu atenție.

La masa ziariștilor din dreapta: poetul Minulescu dela “Viitorul”, Iosif Nădejde dela “Izbânda”, Romulus Seișeanu dela “Acțiunea Română”, Ciuceanu dela Dacia, Rozin dela “Epoca”.

La masa reprezentanților presei din București: d-nii Virginiu St Iosif dela “Gazeta Transilvaniei”, și Al. Hodoș dela “Renașterea Română”.

La masa din stânga: reprezentanții presei dela Sibiu, d-nii Dragnea dela “Patria” și Rusu Ardeleanu dela “Universul”.

La masa mică reprezentanții agenției Dacia.

Ziariștii se pregătesc pentru a lua note. Unul lângă altul, vlădicii, în rândul întâi, aruncă o privire spre masa presei. Prin penel gazetarilor se vor immortaliza cele ce se vor petrece în ședințele Marelui Sfat.

Un act istoric mare se desăvârșește. Libertatea poporului român din Ardeal, Banat, Crișana și părțile românești din Un-

e de la Alba Iulia

18 – punctele I-III

LEGEA electorală pentru Adunarea deputaților și Senat

- Capitolul I Compunerea Adunărilor, convocarea corpului electoral
- Capitolul II Listele electorale. Cărțile de alegător. Exercițiul dreptului la vot. Electorat și eligibilitate.
- Capitolul III Incapacități. Nedemnități. Incompatibilități.
- Capitolul IV Biurourile electorale județene
- Capitolul V Secțiunile de votare
- Capitolul VI Operațiunile electorale
- §1 Declarațiunile de candidatură
- §2 Buletinele de vot
- §3 Pregătirea operațiunilor de votare și măsuri de poliție
- §4 Votul și procedura votării
- §5 Centralizarea rezultatelor. Repartiția mandatelor. Proclamarea aleșilor
- Capitolul VII Penalități
- Capitolul VIII Dispoziții finale
- Anexe
- 1 Tablou de numărul deputaților din întreaga țară, repartizați pe județe, aleși de toți cetățenii români majori înscrși în listele electorale, prin vot universal, egal, direct, obligatoriu și secret și pe baza reprezentării minorității

LEGEA pentru Reforma agrară din Transilvania Banat, Crișana și Maramureș

Partea I	Exproprierea
Cap. I	Îndreptățirea și măsura exproprierii
Cap. II	Pășunile comunale
Cap. III	Pădurile comunale
Cap. IV	Dispoziții generale
Cap. V	Prețuirea
Cap. VI	Organele de aplicare și procedura de expropriere
Cap. VII	Operațiile exproprierii
Cap. VIII	Executarea exproprierii
Cap. IX	Exploatarea pământurilor expropriate- Plata prețurilor și lichidarea sarcinilor
Partea II	Împroprietărirea
Cap. X	Ordinea de preferință la împroprietărire
Cap. XI	Parcelarea pământului expropriat
Cap. XII	Organele de aplicare
Cap. XIII	Procedura împroprietăririi
Cap. XIV	Aplicarea împroprietăririi
Cap. XV	Colonizarea
Cap. XVI	Înstrăinarea loturilor
Cap. XVII	Indivizibilitatea loturilor
Cap. XVIII	Cultivarea loturilor
Cap. XVIII	Plata loturilor
Cap. XX	Dispozițiunile de executare

Legea agrară are două componente: una de expropriere și una de împroprietărire. Este vizată peste 80% din populație, procentul mediului rural mediu în Transilvania. În Transilvania au fost expropriate aproximativ 1.600.000 ha (3.769 de moșii, din care 2.218 aparțineau maghiarilor, 555 românilor, 443 evreilor, 424 germanilor etc.) din 8.564.950 de ha care reprezenta întinderea totală a proprietăților rurale.

În Transilvania, 63% din cei împroprietăriți în urma reformei agrare aveau naționalitate română, în timp ce 37% aveau o altă naționalitate.

Legea este publicată în MO abia în 1921.

Din păcate problema agrară nu a fost rezolvată, „chestiunea agrară” făcând de-a lungul secolului subiectul a numeroase dezbateri și nemulțumiri.

garia este consfințită pentru a doua oară prin întrunirea MS. Reprezentanții provinciilor eliberate de sub jugul austro-maghiar, întruniți în sala aceea destul de mică, vor pune bazele operei trainice a consolidărei noului stat. În liniștea aceea, președintele anunță:

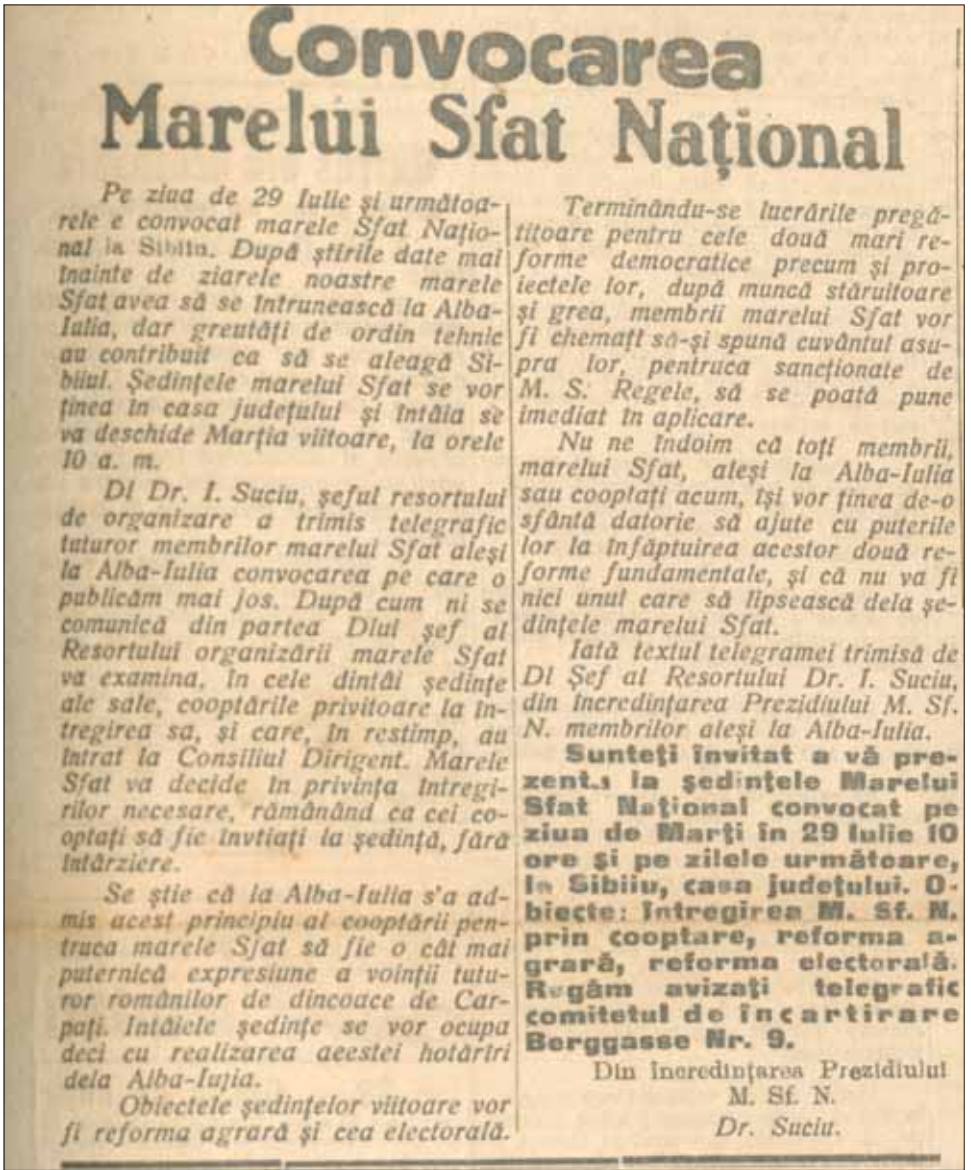
Deschid ședința! Și Marele Sfat își începe a treia ședință, fără multă solemnitate, dar cu atât mai multă dorință de lucru.”

SalăPrefecturii – 21 de ședințe

Câteva subiecte controversate din ședințe

- Problema incompatibilităților
- Dacă MSN respectă libertatea opiniilor
- Votul femeilor

- Definiția cuvântului „minorități” în legea electorală
- Votul proporțional
- Demisia socialiștilor în semn de protest pentru nerespectarea drepturilor femeilor la vot
- Chestiunea sesiunilor parohiale
- Câteva subiecte unanim aplaudate:**
- Telegramele trimise și primite de la București
- Vizita Prim Ministrului României I.C. Brătianu
- Telegrama de urare din partea Consiliului Național săsesc
- Importanța istorică a celor două proiecte de legi și necesitatea ca Marele Sfat să lucreze bine

Ședințele Marelui Sfat Național

Convocarea Marelui Sfat Național:

„**Convocarea Marelui Sfat Național**
Pe ziua de 29 Iulie și următoarele e con-
vocat marele Sfat național la Sibiiu. După
știrile date mai înainte de ziarele noastre ma-
rele Sfat avea să se întrunească la Alba Iu-
lia, dar greutăți de ordin tehnic au contribu-
it ca să se aleagă Sibiiul. Ședințele marelui
Sfat se vor ținea în casa județului și întâia
se va deschide Marțea viitoare, la orele 10a.m.

Dl Dr. I. Suciu, șeful resortului de orga-
nizare a trimis telegrafic tuturor membri-
lor marelui Sfat aleși la Alba Iulia convo-
carea pe care o publicăm mai jos. După cum
ni se comunică din partea Dlui șef al resor-
tului organizării marele Sfat va examina,
în cele dintâi ședințe ale sale, cooptările pri-
vitoare la întregirea sa, și care, în restimp,
au intrat la Consiliul Dirigent. Marele Sfat
va decide în privința întregirilor necesare,
rămânând ca cei cooptați să fie invitați la
ședință, fără întârziere.

Se știe că la Alba Iulia s'a admis acest
principiu al cooptării pentruca marele Sfat
să fie o cât mai puternică expresiune a vo-
inții tuturor românilor de dincoace de Car-
pați. Întâiele ședințe se vor ocupa deci cu
realizarea acestei hotărâri dela Alba Iulia.

Obiectele ședințelor viitoare vor fi refor-
ma agrară și cea electorală.

Terminându-se lucrările pregătitoare
pentru cele două mari reforme democratice
precum și proiectele lor, după munca stă-
ruitoare și grea, membrii marelui Sfat vor
fi chemați să-și spună cuvântul asupra lor,
pentruca sancționate de M.S. Regele, să se
poată pune imediat în aplicare.

Nu ne îndoim că toți membrii marelui
Sfat, aleși la Alba Iulia sau cooptați acum,
își vor ținea de-o sfântă datorie să ajute cu
puterile lor la înfăptuirea acestor două re-
forme fundamentale, și că nu va fi nici unul
care să lipsească dela ședințele marelui Sfat.

Iată textul telegramei trimisă de Dl Șef
al resortului Dr. I. Suciu, din încredința-
rea prezidiului M. Sf. N. membrilor aleși
la Alba-Iulia.

**Sunteți invitat a vă prezenta la ședin-
țele Marelui Sfat Național convocat pe
ziua de marți în 29 iulie 10 ore și pe zi-
lele următoare, la Sibiiu, casa județu-
lui. Obiecte: Întregirea M. Sf. N. prin co-
optare, reforma agrară, reforma electo-
rală. Rugăm avizați telegrafic comite-
tul de încartiruire Berggasse nr. 9.**

Din încredințarea prezidiului
M. Sf. N
Dr. Suciu

Ziua 29 iulie 1919 – Ședința de des- chidere a Sfatului Național

ora 8,00	Slujba dumnezeias- că la biserica unită	SS Episcopul Gherlei Iuliu Hossu	Participă: Membrii MS, Membrii CD
ora 9,00	Serviciu divin la catedrala română ortodoxă,	SS Episcopul Aradului I Papp	Participă: Membrii MS, Membrii CD
ora 10,00	S-a deschis ședința Marelui Sfat Național	Participă membrii Consiliului Dirigent Dnii miniștri Vasile Goldiș și Ștefan C Pop veniți de la Bucureștii	
17,00	Reluarea ședinței	Dl Victor Bontescu Dl. Ioan Suci u Dl ministru Vasile Goldiș	

- Deschiderea s-a făcut de către **Dl Te-
odor Mihali** vicepreședinte Sfatului Na-
țional. Când se pomenesc numele Regelui
și Reginei și toți cei prezenți aplaudă în pi-
ciore, vreme îndelungată

- **Dl Mihai Popovici**- secretarul Mare-
lui Sfat dă cetire telegramelor ce se vor tri-
mite către:

- MS Regelui,
- Dlui Prim-ministru IC Brătianu,
- generalului C Prezan, Șeful marelui
Stat Major
- Dr Iancu Nistor –ministrul Bucovinei
- Ciugoreanu- ministrul Basarabiei
- **Dl I Suciu**, șeful Resortului Organi-
zare propune o comisiune formată din 7

membri (Dr V Saftu, Dr. Izidor Marcu,
Axente Banciu, Iuliu Groșoreanu, Ioan Mo-
ța, M groșșanu, Dr. Victor Onișor) care să
întregească cu încă 50 de membri M.S. așa
cum s-a hotărât la Alba Iulia.

- ședința se amână
- ședința se reia
- **Dl Victor Bontescu**- șeful Resortului
Agricultură și comerț – “*Hotărârile del Al-
ba-Iulia și decretul lege ne-au impus dato-
ria ca să rezolvăm problema (chestiunea)
agrară. Consiliul dirigent și în special re-
sortul agriculturei, s-a ocupat de această
chestiune ș rodul muncei noastre este pro-
iectul de reformă agrară, pe care-l de-
pun pe masa Marelui Sfat.”*

Propune o comisiune formată din 25 mem-
bri (Teodor Mihali, Demetriu Radu, Vasile Su-
ciu, Ignatie Pop, N. Bălan, Antoniu Mocioni,
Saver Dan, Ioan Pop, Romul Velican, Simion
Balea, Ionel Pop, Coriolan Steer, Pavel Roș-
ca, Eugen Goga, T Malani, Nestor Opreanu,
Valer Moldovan, Nic. Borzea, P Ciobau, Uroș
Păteanu, Avram Borcuța, George Grădinar,
Petre Corneanu, Iuliu Groșoreanu, Ioan Te-
culescu) care să studieze proiectul.

- **dl. Ioan Suciu** șeful resortului organi-
zării- „*În adunarea dela Alba Iulia, spune
dl. Suciu, s-a hotărât se dăm drepturi poli-
tice populului. Noicari am luotat ani de-arân-
dul pentru aceste drepturi trebuie să le adu-
cem la îndeplinire. În vechiul regat, M. Sa
regele, ca ecunoștință pentru țărani, cari s-au
luptat cu atâta vitejie, adat decretul-lege prin
care s-a acordat votul universal (obștese).
Proiectul de lege electorală, astfel cum
a rezultat din studiul Consiliului diri-
gent îl depun pe Masa marelui Sfat.”*

Propune o comisiune formată din 25 mem-
bri (Iuliu Hossu, Andreiu Bârseanu, R.
Ciorogar, N. Ivan, dr. Ilie Dăianu, Sever Mi-
clea, Iuliu Chiș, Andreiu Ilie, Avram Imbroa-
ne, Pompiliu Dan, n. Șerban, Ioan Miu, Ius-
tin Pop, Vsile Saftu, Ioan Harșa, Iuliu Coro-
ianu, Liviu Micșa, Oct. Tăslăuanu, C. Buc-
șan, Gh. Popescu, I. Nedelcu, Andreiu Ghi-
diu, Gh. Popovici, L. Georgievici, Iosif Ciser,
Iosif Recean) care să studieze proiectul.

Dl ministru Vasile Goldiș face istori-
cul unirei Transilvaniei cu vechiul regat,
cetindu-se mesagiile și decretele –legi re-
feritoare la Unire care s-au publicat în „Mo-
nitorul oficial”

Ziua 29 iulie 1919 – Ședința de des- chidere a Sfatului Național

ora 11,00	Dl Banciu - raportorul comisiei pentru cooptare Dl Vasile Costea, învățător N. Șerban, Dr. A. Vlad și Dr. I. Maniu
--------------	--

Dl Banciu, raportorul comisiei pentru co-
optare citește raportul în care se spune că
țăranii, învățătorii, medicii și inginerii nu
sunt îndeajuns reprezentați în Marele Sfat.
D-sa amintește rolul învățătorimii și dato-
ria pe care o are Marele Sfat de a chema
țărănimea la viața politică.

- Au fost cooptați următorii noi membri
ai Marelui Sfat:

- **Țărani**: George Filep- (din) Sântău,
Ștefan Boroș- Săcele, George Indre -Ve-
zeud, Ioan Iremia Dancăș- Rășinari, Ioan
Bucur- Turda, Romul Tafla-Beclean, Dimi-
tre Iona –Moroda, Vasile leza- Ticvanu mare,
Ioan Stan Herța – Vidrăsău, Mihaiu Vas-
lescu- Lipova, Dănilă Vicuș-Husarău Bihor.
- **Învățători**: Iuliu Vuia, I. Vidu, Teo-
dor Mureșan, Macedon Simu, Alexandru
Pop, Traian Șuteu, Ștefan Popovici, Can-
did Popa, D. Lepădat, D. Popovici, Pavel
Dârba, Teodor Bucurescu, George Lipovan.
- **Medici**: Dr. Pompiliu Nistor, dr. Ale-
xandru Pop, dr. Iuliu Moldovan.
- **Ingineri**: Stan Vidrighin, Eugen Mun-
tean, Aurel Stoica.
- **Publiciști**: Ioan Agârbiceanu, I.U. So-
ricu și Zaharia Bârsan, Iacob Popa vicar –
Făgăraș, Dr. Petre Poruțiu, Ioan I. Vulcu
comerciant, Partenie Cozma director de
bancă, D. Comșa V. profesor, Ilie Câmpean

protopop, Dr. Cornel Cornean asesor, Con-
stantin Pavel profesor – Beiuș, Ștefan Ro-
șian profesor – Blaj, Alexandru Ciura pro-
fesor – Blaj.

Au mai fost aleși: Pavel Buciumean,
Tiron Albani, Teodor Moga, Emil Isac și dr.
Valeriu Roman,- membri ai partidului so-
cialist democrat.

Se mai fac si următoarele propuneri:
dr. Amos Fâncu avocat și directorul băncii
Economul din Cluj și Dr. Elie Dăianu, pro-
topopul unit al Clujului.

Ședința se amână pentru 31 iulie după
amiază.

Ziua 31 iulie 1919 Ședința Sfatului Național

ora ...,00	Prezidează de Dl. A. Bârsanu
---------------	-------------------------------------

Dl. A Bârsanu aduce la cunoștință că
s-a tipărit un extras din regulamentul Ca-
merei deputaților.

Dl I. Mihu, mare proprietar în județul
Hunedioarei renunță (abzice) la mandatul
de membru al Marelui Sfat.

Dl. V Tordășan cere un concediu.

Lucrările comisiunei electorale:

- **Dl. C Bucșan**, raportor al reformei
electorale recomandă proiectul de lege spre
primire. În ceea ce privește dreptul feme-
ilor, d-sa crede că femeile încă nu sunt coap-
te pentru viața politică. Dar această cheti-
une se va rezolva în Constituantă.

- **dna Eleonora Rozvan** (născ.) Lemeny
(socialistă): Dsa spune că la adunarea de
la Alba Iulia li s-a recunoscut femeilor drep-
tul la vot și alegerea în parlament (adică
să poată fi alese de deputat sau senator).
Dsa spune că este o contrazicere între pro-
ect și hotărârile de la Alba Iulia. Aduce apoi
mai multe dovezi, prin care arată vredni-
cia femeii române, căreia trebuie să i se dee
aceleași drpturi ca și bărbaților.

- **Dl. păr. Petre Pop** cere să nu se facă
nici o îngrădire în ceea ce privește eligibi-
litatea (adică dreptul de a putea fi aleși de
deputați) preoților.

- **dl. Jumanca**- socialist, membru al con-
siliului Dirigent. Dsa declară de la început
că nu este de aceeași părere cu dl. rapor-
tor. Dsa nu poate primi acest proiect de le-
ge pentru că reformei acesteia îi lipsesc do-
uă principii: votul femeilor și reprezenta-
rea proporțională. Să înfăptuim aici drep-
tul femeilor, nu la Constituantă. Dreptul
minorităților trebuie să-l primim ca și în
România veche și pentru a mulțumi cere-
rile străinătății. Eu voi lupta în viitor con-
tra ponegririlor de afară.

- **dl. Valeriu Roman** (socialist) vorbește
în înțelesul vorbirilor dnei Rozvan Le-
meny și a domnului Jumanca. Spune că dsa
este contra bolșevismului și comunismului.

- **dl. Matei** a prezentat o propunere în
scris referitor la eligibilitatea corpului di-
dactic (profesori și învățători) și a funcțio-
narilor plătiți de stat.

- **dl Const Lucaciu** (fratele părintelui Va-
sile Lucaciu, care se află la Paris) este de pă-
rerea că astăzi nu se poate da vot femeilor.

- **Avram Borcuța** (țaran) de ce să rămă-
nem noi în urma altor popoare în privința
democrației?N-am fost noi destul apăsați și ți-
nuți departe de drepturi? Să nu nedreptățim
societatea. Noi reprezentăm aici un neam ca-
re a eșit din robie. De aci așteaptă mântuirea
lui. De aceea să fim drepti în legile pe cari le
facem. Lumina și dreptatea pe cari le-am căș-
tigat, trebuie să se reverse peste întreg neamul,
pentru a-l face mai bun și mai fericit. Noi nu
cerem milă pentru femei, cerem dreptul lor na-
tural, să nu avem numai noi bărbații drepturi.
Cerem reprezentarea proporțională și drpetul
egal pentru femei ca și pentru bărbați.

-**poetul Octavian Goga** ține un discurs
frumos, în care răspunde și socialiștilor.

O parte din frumoasa cuvântare a dlui
Octavian Goga în care arată deosebirea ce
există între vederile și munca partidului
național și a socialiștilor.

Aș crede, Domnilor, că este necesar să se
lămurească puțin punctul de vedere al par-
tidului nostru național față de partidul so-
cialist. Aceasta este motivul, care m-a în-
demnat să spun câteva cuvinte.

Domnilor! Între noi între doctrina socia-
listă este o profundă deosebire. Întreg popo-
rul nostru și noi partidul național român de
aici, expresiunea lui tradițională, profesăm
o doctrină (avem credință și vederi) care ne
desparte de partidul socialist. Ne deosebim
prin trecutul nostru și ne deosebim și prin
prezentul nostru. În trecut partidul național
al românilor din Transilvania și Ungaria, a
fost depozitarul luptei de ..stă împotriva apă-
rării ungurești. Această luptă înverșunată
dela 1848 încoace, în cursul vremurilor a în-
globat într-o singură tabără politică în Arde-
al, Bănat, Crișana și Maramureș a întregu-
lui poporul românesc, Programul partidului
nostru avea la bază ideea unității naționale.
Această dogmă se modifică potrivit împreju-
rărilor istorice, un lucru însă nu se poate tă-
gădui: partidul era însui poporul luptător
pentru supremul lui adevăr național. Nu tre-
bue, Domnilor să facem aci istorie.

Nu trebuie să facem istoria acestor lup-
te, pentrucă în conștiința noastră a tuturor
ea trăiește vie. ADe o jumătate de veac con-
ducătorii partidului național și cu poporul
lor, au afirmat credințele ra... aici, fie pentr-o
operă culturală, fie că au strigat lumii du-
rerile de aici, fie ca și-au aruncat piepturi-
le în baionetele jandarmilor unguri, fie, că
au împopulat decenii dearîndul închisori-
le din Vaț și Seghedin.

Idea națională a fost religia frământă-
rile noastre. Iată deci că în acest îndelun-
gat trecut neam deosebit de partidul socia-
list. Știți bine, că doctrina socialistă a eli-
minat din programul ei tot ce este nottă na-
țională. știți că la Cluj, când noi eram trași
pe banca acuzaților nimeni nu s-a ridicat
dintre socialiști să protesteze pentru o ru-
șine a umanității.

În această stare de extremă încordare a
sufletului nostru biciuit de suferință și plin
de așteptara unirei, în care credeam, ochii
noștri erau pururi îndreptați spre Bucu-
rești, de unde ne așteptam mântuirea. Ast-
fel ne-a găsit războiul!

În fața cataclismului mondial, Domnilor,
noi ne-am dat seama din primele momente,
că modarhia habsburgilor trebuie strivită
cu spada, că regatul fraților noștri trebuie să
aducă jertfă de sângepentru desrobirea nea-
mului. Noi am vrut războiul domnilor soci-
aliști, am propovăduit războiul de elibere-
rare pentru Ardeal. Aceasta a fost credința
în toate căsuțile românești, a fost sentimen-
tul general al poporului, și acest sentiment,
unanim, sdrobind interese particulare, re-
când ca un val imens peste combinațiile reci
ale oamenilor politici, a biruit!

Din acest sentiment al neamului și-au
smuls crezul lor: conducătorii partidului
naționalde aici, fie că unii au trebuit să-și
înăbușe dorința sub teroarea săpnzurăto-
rilor lui Tisza, fie s-au expatriat, ca să stri-
ge dincolo de hotar durerile noastre.

Afară de ideea națională mai există încă
o deosebire fundamentală, este: concepția
noastră democratică care nu poate fi confun-
dată cu socialismul, Democrația noastră își
are rădăcinile în structura socială specifică
a poporului nostru. În mod normal noi tre-
buie să ne răzimăm pe țărănime, pe locuito-
rii satelor noastre, fiindcă neamul românesc
de aici nu dispune nici de aristocrație, nici
de o burghezie capitalistă. Eram numai ță-
rani și copiii lor, purtați prin școli, proletari
intelectuali. Iată de ce domnilor, dumnea-
voastră puteți să judecați faptele noastre din
trecut, veți găsi la fiecare dintre noi, că am
reprezentat credințele, idealurile și sentimen-
tele poporului, am făcut din țaranul nostru
suprema figură reprezentativă a neamului,
am căutat să ne apropiem de sufletul lui, l-a,
atras în intimitatea tututor preocupărilor
noastre morale și mai mult, am făcut din su-
fletul țaranului o problemă de artă!

Dacă veți rășfoi discursurile, cari s-au
spus în cameră la Budapesta din partea co-

legilor mei actuali, veți găsi desigur aceas-tă atmosferă de frățietate cu țăranii. Dacă veți citi, domnilor din băncile socialiste, scri-sul nostru, pe care l-am risipit în goana vie-ții, nu știu întru cât veți putea fi împărtășiți de o superiară satisfacție estetică, un lucru știu, că în toate paginile se va ivi chipul gal-bin și chinuit al omului dela țară.

Vedeți, deci, Domnilor, cum noi cari ne întemeiem pe clasa muncitorilor industriali, Noi vedem realitatea: România Nouă este un stat de țărani și nu de muncitori din uzi-ne. Și atunci se pune o mare distincție între noi și dumneavoastră, căci țăranul român nu poate reprezenta doctrina socialistă căci țăranul român cu mintea lui... (un socialist întrerupe: Programul nostru cuprinde sta-tul întreg) Nu, Domnilor, căci dacă vă veți duce dvoastră la sate și veți întreba pe ță-ran ce vrea, veți vedea că el se conduce e ne-cesitatea unei proprietăți individuale .

Ei bine, Domnilor! Credința mea este că țăranimea ne înțelege și ne ascultă. Sunt con-vins că țăranimea aceasta călăuzită de un viu sentiment național, cu aprecierea e justă, țăranimea noastră gânditoare și echilibrată, simte, că după prăbușirea fostei monarhii austro-ungare a venit în regim nou, care este al nostru și el are încredere în noi. Iată de-ce zic, că însuși fratele Porcuța ascultând cu-vântul nostru ar putea ți el să se apropie de noi, după cum se apropie de acolo dela Nă-dlac fratele Uros Pâteanu, vechiul prieten al tuturor întemnițaților din Seghedin.

- **țăranul Urospăteanu**, aduce dovezi – mai mult glumețe – în contra părerii so-cialiștilor, spuind că țărancele noastre nu voiesc să ia parte la viața politică și decla-rându-se în contra votului proporțional. Vorbirea aceasta a secerat multe aplauze și a stârnit mult râs.

- **DI I. Suciu** (șeful resortului de organi-zare). Respinge acuza ce se aduce din par-tea socialiștilor, că Consiliul dirigent ar fi de rea credință. Dacă s-ar da vor femeilor, ar avea preponderanță (ar avea putere co-vârșitoare) lumea străină, care a avut pri-lej să se cultive, pe când femeile române au fost chinute de unguri, fără carte. Țăranimea ne cunoaște pe noi de 30 de ani și nu poate crede ceea ce pot spune socialiștii de noi. Sedința se amână pentru 1 august.

Ziua 1 august 1919 Sedința Sfatului Național

ora ...,00 | Prezidează

Ziua 2 august 1919 Sedința Sfatului Național

ora ...,00 | Prezidează de

- **Iosif Răcean** (socialist) care îi răspun-de dlui Goga

- **dnul Lucaciu păr. Ștefan Roșian** (profesor de teologie) și A. Vlad (șef de Re-sort) îi răspund domnului Iosif Răcean. A. Vlad, într-o cuvântare mai lungă, arată că socialiștii n-au dreptate și că dânsul și co-legii săi, sunt cel puțin atât de democrați ca și socialiștii.

- **dl. Grădinaru** (socialist) cere vot pen-tru femei și reprezentare proporțională.

- **dl Flueraș** (socialist, șef de Resort) spune că ei nu se folosesc de mijloace ne-permise. Să arătăm unii față de alții mai multă încredere.

Dânsul încredințează adunarea că soci-alištii români vor rămâne buni români și că nu se vor schimba. Vorbește de trebuin-ța unei industrii noi. Cere să se respecte programul și hotărârile dela Alba Iulia.

- **dl. I. Suciu** – a luat cuvântul pentru a răspunde socialiștilor. Cu acest prilej, când dl Suciu a pomenit numele Regelui, toți membrii Sfatului s-au ridicat în picioa-re, numai socialiștii au rămas șezând. Mul-ți, năcăjiți pentru purtarea asta a sociali-știlor au strigat mâniași: „s-au vă sculați, sau eșiti afară!” iar alți „afară cu ei!”. So-cialiștii, supărați, părăsesc sala.

- **dl Vasile Goldiș** (ministru) constată că atât dsa cât și Consiliul Dirigent stau pe temeiul hotărârilor de la Alba Iulia. Nu suntem nici contra votului femeilor și nici contra reprezentării proporționale, cari în-să se vor discuta în viitoarea constituantă.

Eu voi susține în constituantă votul feme-ilor. Nu ne pare rău de conlucrarea soci-al-democraților. Acest partid ne-a făcut un serviciu de mare preț la Alba Iulia.

- Se încinge o discuție mai lungă pentru a dovedi din partea unora că și profesorii și învățătorii să aibă dreptul a putea fi aleși de deputați sau senatori. Căci în proiectul de lege se spune, că până când profesorul sau dascălul e în slujbă, nu poate fi ales în Parlament. Iar alii vorbesc contra acesto-ra, sprijinind proectul de lege. Pentru eligi-bilitatea celor pomeniți vorbește mai pe larg dl. I. Mateiu, apoi dnii Precup, Axente Ban-ciu și dl. învățător Pavel Dârba. Contra pro-punerii acestora vorbesc dnii A. Chibu, Dr. N. Bălan, Aurel Vlad și L. Suciu.

Proiectul reformei electorale este primit în întregime, neschimbat, în această privință.

Articol 93 se schimbă, prin urcarea pe-depsei de la suma de 500 la 2000 lei.

După aceasta urmează citirea în întregi-me a proiectului de decret-lege (legea electo-rală) pe care Marele Sfat i-l primește cu una-nimitate (î-l primesc și votează toți membrii).

Ziua 4 august 1919 Sedința Sfatului Național

ora ...,00 | Prezidează de Dl.

Se hotărăște trimiterea unei telegrame omagiale M.S. reginei, care își serbează zi-ua nașterii.

Se desbate proiectul de lege electorală pe articole (paragrafi).

- **dl. Iuliu Maniu**, președintele Consi-liului Dirigent, care arată pe larg întreaga muncă săvârșită de Consiliul Dirigent. Cu-vântarea a fost întreruptă de aplauze și aprobări însuflețite.

O mică parte din această cuvântare:
Mă simt dator a constata că întreaga na-țiunea română din Transilvania Banat și părțile românești din Ungaria, împreună cu toate straturile ei sociale, factorul principal al vieței politice poporul românesc ne-a stat cu dragă inimă într-ajutor și nici într-un caz nu a opus nici cea mai mică rezistență. Am găsit o inimă primitoare și o minte în-țelegătoare pentru toate problemele ce stă-teau înainte. Acest popor românesc în ace-ste vremuri grele, după prăbușirea unei ar-mate de milioane și după o revoluție crân-cenă a arătat un cumpăt, o cumințenie fără păreche și demnă de toată recunoștința. Acest popor la chemarea noastră n-a precedat a sări într-ajutor formând armata necesară, țin să constat, că voluntarii noștri, aduși de prin stepele Rusiei și concediați, la o telegramă a noastră, în 48 de ore, fără excepție toți s-au prezentat sub drapel, ca să-și apere mo-șia și țara noastră atât de scumpă tuturor.
Țin să constat, că acești voluntari, – cu toții modești muncitori -, acolo unde au fost puși, toți au adus servicii reale, ne-au fă-cut servicii, pentru cari nu numai noi, dar și fiecare alt român, trebuie să le fie recu-noscător și mulțumitori.

A trebuit să ne facem o armată, pentru-că nu ne era suficientă ceea ce ne venise din regat, pentru susținerea ordinii și pentru a face față nevoilor. Toată vigoarea română din aceste ținuturi cu dragă inimă, cu prom-țitudine a alerget sub drapel, ca să-și facă datoria și și-o fac și astăzi cu deplin sacri-ficiu pentru tron și patrie.

Astăzi multe zeci de mii de flăcăi ai Ar-dealului bat împreună cu falnicii ostași ai ve-chiului regat drumul glorios spre Dunărea mijlocie a valorile ce vor ajunge în marea Neagră să vestească întregii lumi aceeași glo-rie a tuturor Românilor uniți pe vecie.

Vorbind apoi despre poporul săsesc și maghiar și despre politica ce vom urma-o față de aceste popoare, dsa spune:

Drept urmare vom fi cu toată dreptatea și ne vom sili să fim totdeauna cu deplină frăție față de toate popoarele cari locuiesc împreună cu noi. Noi nu vrem să oprimăm pe nimeni în acest stat, pentru că limba lui este alta, ori pentrucă credința lui este alta. Din contră, națiunea română ajunsă odată stăpână pe puterea de stat se va sili cu toa-tă tăria să adune în jurul său cu încredere pe toți aceia, pe cari soarta de sute de ani i-a pus în apropierea lui.

Politica națiunei române nu poate fi de-cât politica de înstăpânire a dreptății și o politică de pacificare pentru toți acei cari în urma acestei politici se vor aprecia de noi în viitor cu încredere. Și, onorat Sfat Național, cu plăcere țin să constat, că a-ceastă năzuință a Consiliului Dirigent, n-a rămas fără rezultat. Bine știți, că poporul săsesc și german acest popor harnic și cu însușiri înalte care locuiește în mijlocul nos-tru drept urmare a firei sale înțelepte și lo-iale, cu loialitate și încredere s-a apropiat de sânul patriei noastre comune, iar noi a-semenea cu dragoste și încredere i-am pri-mit în mijlocul nostru.

Chiar și poporul maghiar în majoritatea sa se arată înțelegător al nizuințelor noastre și avem cele mai sigure semne, că rezistența făcută cu morală meșteșugită nu izvorăște din păturile largi ale poporului maghiar ci e o nizuință a aceluî stat social care a explodat deopotrivă pe noi pe toți cari nu aparțineau claselor. Noi, onorat Sfat național, trebuie să judecăm starea sufletească a acestor popoa-re. Noi credem, că cu deplină dreptate, cu de-plină echitate și cu deplină libertate naționa-lă vom putea să cumpănim această stare su-fletească, această aplecare prietenească față de neamul românesc și față de Țara româ-nească, care se va sili totdeauna să fie ocro-titoare dreaptă fiilor săi. Noi Onorat Sfat Na-țional, bine să luăm seama, că dacă și obser-văm într-un moment dat la aceste popoare câte un simptom, care nu ar fi înbucurător, să nu ne perdem cumpătul ci să fim drepti și cu măsură dreaptă, să judecăm că schimba-rea e prea mare decât ca de odată să aducă împăcarea tuturor. Iar de altă parte să le atragem atențiunea, că noi suntem drepti, vrem libertatea desăvârșită, dar nu mai pu-tem suferi privilegiu deosebite. Democrația aduce cu sine dreptatea și egalitate, dar tot democrația aduce cu sine ștergerea privilegi-ilor, lăsând ca fiecare să se valideze după pu-terile sale și însușirile sale. Prin urmare, da-că în o situație schimbată privilegiile specia-le nu vor mai putea avea valoare, aceasta este o măsură justă, nu este o nedreptate, are să o privească fiecare ca o urmare firescă a

Vorbirea la Proiectul de Decret-lege pentru Reforma Agrară

Onor. Mare Sfat! Cu mare bucurie am alerget la acest mare stat laudă cunoștoși că precum în România veche s'a decia, a sa împărți la țărani și moșile stat-ului, așa se va face și în Ardeal, dar aflind contrariul mi am luat voie a face amendamentul la art. 32. „Pământurile luate prin comasare și segrega-re dela țărani din Țara-Pădureșului să lase deo țărânilor și comunei — oprinduse din el numai o formă de model în ad-ministrația statului”. Ca membru al co-misiunii agrare estind proiectul tipărit, m'am convins că în acest proiect nu se amintiește nimic nici de expropiere nici de împărțire la țărani din pământurile statului, am câștigat convingerea că acest pământ este un „*solus me tangere*”. Am întrebat în comisie și mi s'a dat răspunsul, că în acest proiect de reformă agrară, nu mai trebuie auzit și pământul statului, că aceea sa înleage de sine, că sub persona morală se înțelege și statul cu moșile lui, Utililor m'am convins că eșe numai o tragere pe sfârșit cu pământurile statului maghiar anume, nu se amintesc în acest proiect, *pentru că eu se remădă întregi în statul român în România-Mare*. Am înțeles că s'a trimis o comisie din secția agromonică în Țara-Oltului la fața locului și aceasta comisie fiind încotărită de banitatea pământului și a locuitorilor ungurești din țara lui Radu Negru — a propus ca acest „*raznos*” să pătrună pentru statul Român. Când am auzi de aceste hotăriri, eu ca fiu al Țării Oltului — care-i cunos-căsurile și lipurile, am văzat că cu este bine nici drept ca acest pământ sa re-mână în mâinile statului întreg, că statulee venește și totăa românimea numai Țara-Oltului jlește trecutul ei plin de anierție în care rămâne și mai departe, dacă nu se scootue acest pământ țăranilor.

Sunt 19 454 jugere (19 mil 454 Jug.) pământ bun răpt de guvernul unguresc: prin comasare și segregare dela bieții ro-mâni, și anume:

1. Porumbacu inferior are jugere	302,50
2. Berata	1931,358
3. Scordul	1528.
4. Sterea-Cârpioara	3681.
o. Ojreș-Cârpioara	3721.
6. Arzapul-Inf.	1825.
Arp-ul-sup.	109.
7. Ucea de Jos	428.
8. Vinea super.	1398.
9. Drăguș	256.
10. Bămbăta-de-Jos	457.
11. Breaza	1029.
12. Beclan	346.
13. Făgărașul	740.
14. Măndea	819.
15. Șerău	602.
16. Veneția-superioară	714.
17. Comana-superioară	62.
18. Comana-Infra	197,30
19. Cuciulata	526.

Imi pare bine că cunoșteți din ex-ponat făcut de dl. advocat Corolan, la dezbaterea apchică a acestui proiect proce-dura ungurescă la comasare și segregare — pentru care și-a cerut permisiune a o numi cu cuvântul cel alievat, de „*procedură*

lumei schimbate și ca o urmare din princi-piu adevăratei democrații.

- se citește apoi adresa (scrisorea) socia-liștilor-democrați, în care ei declară că fiind insultați (batjocoriți) de dl. Suciu și neluân-du-se în seamă cererile lor, nu mai iau par-te la ședințele Marelui Sfat. O altă adresă anunță demisia din Consiliul Dirigent a dlor Jumanca și Flueraș, ambii social democrați.

- **DI Iuliu Maniu** a stăruit să dovedeas-că că nici dl. Suciu nici ceilalți membri ai marelui Sfat n-au adus ocară socialiștilor, ce s-a respectat totdeauna libertate cuvân-tului. S-au luat măsuri ca lucrul ce s-a în-tâmplat să nu se mai repețească. Întâmpla-rea cu socialiștii s-a produs din vina lor, pen-trucă atunci când M.S. Regele a fost aclamat ei au rămas sezând. Regele nostru este înfăptuitorul unirei noastre și el merită respectul și recunoștința noastră eternă. Îi pare rău că cei doi membri socialiști ai Con-siliului Dirigent își dau demisia (ies din Con-siliu). Acești doi membri au dat dovadă de devotament și simțeminte naționale.

- **DI Iuliu Maniu** citește o telegramă a Marelui Cartier în care anunță zdrobirea trupelor maghiare bolșevice. Mare însufle-țire în sală.

Ziua 5 august 1919 Sedința Sfatului Național

DI. I Brătianu, președintele Consiliu-lui de ministrii, însoțit de dl ministru al Basarabiei I. Inculeț, dl ministru Șt.C.Pop, dl. V Braniște, șef de resort și alții. La ga-ră a fost așteptat de lume multă, intelec-tualiși țăranii cari au făcut multe ovații însuflețite. La scoborărea din tren dl. Ma-niu a urat bun venit primului ministru.

- **DI Brătianu** a luat parte la ședința Marelui Sfat Național. La intrarea în sala de ședințe întreaga adunare l-a salutat căl-duros. DI. Maniu i-a adresat câteva cuvın-te însuflețite de binevenire. DI Brătianu a răspuns într-o vorbire frumoasă.

Seara a avut loc un banchet în sala „U-nicum” dat de Consiliul Dirigent în onoa-rea înaltului oaspe.

Pag. 4	FOAIA POPORULUI	Mr. 33
Vorbirea la Proiectul de Decret-lege pentru Reforma Agrară		
Onor. Mare Sfat! Cu mare bucurie am alerget la acest mare stat laudă cunoștoși că precum în România veche s'a decia, a sa împărți la țărani și moșile stat-ului, așa se va face și în Ardeal, dar aflind contrariul mi am luat voie a face amendamentul la art. 32. „Pământurile luate prin comasare și segrega-re dela țărani din Țara-Pădureșului să lase deo țărânilor și comunei — oprinduse din el numai o formă de model în ad-ministrația statului”. Ca membru al co-misiunii agrare estind proiectul tipărit, m'am convins că în acest proiect nu se amintiește nimic nici de expropiere nici de împărțire la țărani din pământurile statului, am câștigat convingerea că acest pământ este un „<i>solus me tangere</i>”. Am întrebat în comisie și mi s'a dat răspunsul, că în acest proiect de reformă agrară, nu mai trebuie auzit și pământul statului, că aceea sa înleage de sine, că sub persona morală se înțelege și statul cu moșile lui, Utililor m'am convins că eșe numai o tragere pe sfârșit cu pământurile statului maghiar anume, nu se amintesc în acest proiect, <i>pentru că eu se remădă întregi în statul român în România-Mare</i>. Am înțeles că s'a trimis o comisie din secția agromonică în Țara-Oltului la fața locului și aceasta comisie fiind încotărită de banitatea pământului și a locuitorilor ungurești din țara lui Radu Negru — a propus ca acest „<i>raznos</i>” să pătrună pentru statul Român. Când am auzi de aceste hotăriri, eu ca fiu al Țării Oltului — care-i cunos-căsurile și lipurile, am văzat că cu este bine nici drept ca acest pământ sa re-mână în mâinile statului întreg, că statulee venește și totăa românimea numai Țara-Oltului jlește trecutul ei plin de anierție în care rămâne și mai departe, dacă nu se scootue acest pământ țăranilor.	a părintelui protopop N. Borzea. Așezată”. Dai Onor. M. Sfat acele hoții lo-a îndeplinit la comasare și segregare și în Țara Oltului cu pământul românesc, ca să străficescă pe Olteni, să spargă miza comasată a românismului, Zic a laud dela țăranii pământul cel bun, din jurul statul și în lunca Oltului și la schimb i a dat țăranului pământul cel, avea statul, în mil de părte împărțit în toate hotarele <i>ierpi, petros și ruginos</i>. Aș putea spune și cum a ajuns bietul la acela mil de părte, însă nu vlosea să obșese atenția Onor. M. Sfat. Dănuți că statul are acum în Țara-Oltului cel mai bun și roditor pământ în miza sa, peste 19 mil jugere. În Țara-Oltului nu sunt proprietari mari de pământ, nu sunt latifundii nu sunt așeli blaserici, nici porfiri canonici. Biatricile nu au pământ nici case parochiale, comunele nu au bot de pășune, vitele fâlmăcesc pe ogoarele zăse de acore tot timpul verii și înțară nobiliter rasa bovină, dacă lipsește pășuna. Și numai banul Dumneazu ște că de ghea o duc țăranii în privința aceasta de rând statul maghiar a făcut hojle la comasare și segregare, precum bine a arătat dl. advocat Corolan. Și dacă pământul statului nu se dă țăranilor atunci Olteni sunt azchii dela aceasta mare bucurie și trebuie să puă dola de jale în România-Mare.	orbeau și se prăpădiesc cu toată gîința vateranilor armuși plățiți. Olteni zicau că o bălăla lui Dumnezeu! Dacă aceasta trată experiență a trebuit să schimbă procedura de economie, în-troducând lămură și înțaricie de Făgăraș, care încă nu aducea nici un venit statului, deosece-se plăci ce kănuau caii fâlmăziți din Pata și Făgăraș statului năvîrălmnea dacă lauda că e fermă de modd. Sînd lucrurile așa am avut sfînta datorită a le scîr, ca fiu al Țării Oltului, cu dragoste de neam, ca să se poată înfrupta rălăptele bine. Țăranii din Țara-Oltului nu cer acest locuri din lăcunele sau din <i>bagăli</i> ci din mare lipă de pământ de a se putea desvolta, nu cer nici un favor — ci cer și ei dreptate. Și dacă acest proiect pentru reforma agrară, este o operă de desptate națională, precum bine a caracterizat-o și dl. Goga și dacă afirmăsiunile domnului șef de resort Bontăacu au fost sincere, că acopol acestui proiect este să mălănească vîntuța întregului popor — al fîlmăziilor ca să se rîfîdă nedreptățile secolarelor tîrănie, atunci mă rog de Marele Sfat, ca să se primească amendamentul prezentat și dacă peotind aceasta pentru întregarea țăranilor în pământurile avute, o cer pentru cei <i>Albăniți</i> chiar în interesul statului român. Și eu mi vine a crede ca Onor. M. Sfat să lase tot în jale țara Făgărașului, precum a rămas dela guvernul maghiar, și nu m' vine a crede, că Onor. Marele Sfat, să desco-zidere (neocotească) cuterea dreptă a acestui ținut curat românesc, care a dat neamului românesc rofăsi de fîntîră, ca un stup puteritic atunci cînd era stăpîa pe aceste pămînturi bune. A dat un Radu Negru care cu Oltanii săi trăcind peste munți a întemeiat Mîntulău, de unde astăzi ne-a venit mantuirea neamului întreg și un George Lazar care a luminat România. Și dacă nu se va primi amendamentul, pro-terier ca statul român să se facă moștenitorul unui <i>stat demoral</i>. Statul maghiar nu se poate numi persona morală, ci persona <i>imorală</i> când prin comasare și segregare a furat dela țăranii aceste pămînturi. Și Marele Sfat al neamului românesc, va hoțîri nicidată ca statul român să fie moștenitorul <i>hoșilor ungurești</i> și a im-moralității ci ocrotitorul țăranilor români, despotul de pămîntul lor strămoșesc. Mă rug ca Marele Sfat să binevoască a primi amendamentul cetit, ca și țăranul Oltan să se poată bucura la zilele fărîcite ajunse de neamul românesc, la acest mare pranic național aduse de preutul agrar.
Generalul Ferigo în Sibiu. Sîmbătă a fost în orașul Sibiu ge-neralul Ferigo, organizatorul legiunilor de voluntari în Italia. În clinica distinsului ospet Consiliul Dirigent a dat un banchet la care au luat parte d-nii și de Resort și alte notabilități ale Ardealului. DI Maniu din cauză că a fost bolnav nu a putut lua parte și a fost înlocuit de dl. V. Goldiș. La toată mîntulău Ardelean, gene-ralul Ferigo a răspuns încetănit între altele că sronul după care Italia se fi dat ajutor Ungurilor, în recenta ofensivă, este genit de cercurile diplomatice otomă, Italia nu a dat nici un ajutor Ungurilor și a ră-mas credincioasă Antantei, în care ocupă un loc de frunte România.		

Discursul de la Sibiu și entuziasmul ardelenilor față de premierul liberal Ion I. C. Brătianu

În ediția sa din 7 august 1919, „Patria” – oficiosul Partidului Național Român al lui Iuliu Maniu, care apărea la Cluj – relatează amplu, pe toată prima pagină, despre vizita premierului liberal Ion I. C. Brătianu la Sibiu, în 5 august 1919, unde s-a întâlnit cu liderii ardeleni, reuniți în Sfatul Țării. Brătianu sosi la Sibiu după ce, mai înainte, intrase odată cu armata română în Timișoara și a ajuns până la 40 de km de Budapesta, care a fost cucerită de cavaleria românească în 4 august 1919. La intrarea în sală, Ion I. C. Brătianu a fost primit cu ovații. Luând loc lângă Iuliu Maniu, președintele Consiliului Dirigent, Teodor Mihali, vicepreședintele Marelui Sfat al Țării, îl salută pe primul ministru al guvernului regal român. La rândul său, Iuliu Maniu, președintele Consiliului Dirigent, a rostit un scurt discurs, în care l-a salutată pe premierul Brătianu. Maniu a mai spus că aduce, adânc emoționat, salutul Consiliului Dirigent și al poporului român desrobbit, președintele guvernului român, care se află azi pe pământul său. Apoi, ca într-un ritual oficial, și Maniu a rostit fraza cheie, esențială, a propagandei brătieniste: „Noi mărturisim cu recunoștință că unitatea neamului românesc a săvârșit-o România independentă, după cum pe vremuri Piemontul a fost acela care a săvârșit unitatea Italiei. România și bărbății ei de stat au înțeles ce trebuie să facă, și regatul vechiu a fost la înălțimea chemării sale. Mulțumim bărbăților de stat și Dumneavoastră în special pentru că ați rupt legăturile cu cei ce ne țineau și pe noi legați, și ați pornit pe drumul libertății noastre și a întreg neamului românesc.” După aceasta, la tribună a venit Ion I. C. Brătianu care a ținut, credem, cel mai important, mai călduros și mai elocvent discurs al vieții sale:

„Domnilor!

Am pășit cu adâncă emoțiune în această sală, dar am simțit și o mare și puternică căldură din acel simțământ al cuvintelor care ați binevoit a le rosti. Se elaborează în aceste momente, aici la Dumneavoastră, desăvârșirea actului care s-a făcut la Alba Iulia și care se cheamă: Unirea tuturor Românilor. Cuvântul chiar de Unire ne arată care sunt datorințele noastre reciproce: unirea tuturor Românilor, adică unirea tuturor conștiințelor noastre, unirea tuturor energiilor noastre spre un scop comun. Ați binevoit a releva prin cuvinte de recunoștință ajutorul pe care Regatul Român l-a dat – și era dator să-l dea – românimei de peste tot. Am fi uitători și ingrați, dacă n-am ști să tragem din istoria trecutului toate învățămintele care ne sunt de folos. Tocmai, ca Regatul să fi fost pus în măsură de a ajuta pe Românii de pretutindenea, de a ajuta pe Românii de peste munți (aplauze) și în întregimea lor ținuturile din Transilvania, Bănat și Țara Ungurească, trebuie să se fi

reaprinș conștiința națională și pentru timpurile moderne ale României și dacă Dumneavoastră aveți motivele Dumneavoastră de dragoste și de recunoștință, avem și noi motive reciproce. Am fost de ajutor unora și altora, și noi și Dumneavoastră, în cursul unui veac întreg, când cu bărbății cei mai buni de la Dumneavoastră ne-am ajutat pentru întemeierea desăvârșită și întărirea Regatului, care trebuia să fie și a fost sămburele României Mari. (aplauze)

Prin urmare, când ne gândim la trecut, putem da o frățească recunoștință către toți aceia, care ori și unde ar fi fost, dincolo și dincoace, au știut să simtă solidaritatea, care ne lega și care în împrejurările politice în care își puteau dezvolta activitatea lor, să nu piardă din vedere că pe lângă munca impusă de problemele zilei fiecare generațiune era totodată datoare ca prin muncă neconținută să nu îngreuneze, ci să ajute ceea ce a fost întotdeauna în conștiința neamului nostru, aspirațiunea de temei a existenței noastre naționale: Unirea tuturor Românilor. Astăzi, când am realizat-o, ni se impune tuturor, desigur, datoria de recunoștință pentru aceia care au preparat-o prin suferințele lor, prin munca lor dar mai ales prin credința lor.

Prin urmare avem către trecut o datorie de pietate, dar avem și către prezent datoria de a asigura prin munca pe care o facem aici și dincolo, temeiul României nu numai Noi dar și Mari, pe o bază democratică, largă, care să permită, ca la această muncă atât de mare să nu fie departe de la ea nici un român, care poate să fie un element de forță și care poate să-și aducă părticia lui de muncă, de energie, de inteligență, pentru a asigura întemeierea astăzi, dezvoltarea mâine, a forțelor sociale și naționale ale României Mari.

Domnilor!

În această organizare de stat, probleme noi, mai complexe decât altădată, se pun înaintea noastră a tuturor. Sistemul de lucrare al nostru, pe lângă care putem să lucrăm la ora actuală este, că putem să lucrăm, fiindcă procedăm în același spirit, în același avânt; opera noas-

tră este comună, deși lucrăm în departamente separate. Nu putem tocmai să uităm ce afaceri interesează opera întreagă, precum nici ceea ce interesează operele singuratic. Avem o operă complexă. În organizația Statului, în ținuturile noi, sunt și rasse deosebite, pe lângă neamul nostru, organizări religioase mai numeroase și mai împărțite decât cele ce erau în Vechiul Regat. Trebuie să știm să ne purtăm ca un popor, care în luptă a dat dovada bărbăteștii sale energii, pe care nimeni nu poate să o conteste, aceea a arătat-o și la înfrângere – ceea ce este chiar mai greu – și a arătat-o și prin victoria sa, ceea ce o sărbătorim chiar astăzi.

Zic un popor, care are această bărbăție, dovedește, că adevăratele lui puteri sunt acelea care le poate concepe în soluționarea problemelor cetățenești și în viața pașnică. Violențele în timpuri normale și în timpuri de pace sunt unele din calitățile de slăbiciune. (aprobări)

Poporul nostru a dat dovadă temeinică, că slab nu este. De aceea în organizarea nouă își vor găsi – și cunosc simțăminte D-voastră, și sunt în armonie perfectă cu ele – în noul regat acea frățească și prietenească dragoste toți aceia, care de oriunde ar veni, vor voi să trăiască frățește cu noi pentru dezvoltarea prin muncă comună a Statului Român. Noi nu vom întreba de unde vine cineva, ci vom întreba unde vor să meargă toți aceia care vor voi să meargă împreună cu noi. Toți vor fi siguri de frățescul și prietenescul nostru ajutor. Ei trebuie să știe că în aceste simțăminte ale noastre, a sentimentelor comune vieții de pace, stă nu numai cea mai mare, dar singura lor garanție lor în puterea Statului Român, în concepția de dreptate, în concepția largei democrații este garanția propriei lor dezvoltări și că, în afară de granițele Statului Român, nimic nu poate să-i întărească și n-ar putea să-i slăbească.

În problemele, pe care le-a pus promoțiunile și luptele, din care iese o lume nouă și România Mare este încă în fața noastră o serie de dificultăți neresolvate de sigur, că în preocupările zilnice ale fiecăruia dintre noi,

ele ne por inspira groază, care n-ar prea putea să ne însuflețească la muncă pentru rezolvarea lor. Privind însă de sus, privind nu în greutatea drumului, ci în considerarea rezultatelor definitive, n-are drept nici un om conștient, și – mai puțin decât un om- n-are drept nici un Român conștient, să se îndoiască, că soarta neamului acesta stă în propriile lui puteri, că, dacă n-am desperat niciodată în zilele de urgie în care trăiam, dar de viitorul strălucit al neamului întreg, apoi nu se poate, ca în 1919, când trupele noastre sunt de ieri în Budapesta (ovațiuniinsuflete de nedescris, urale aplauze prelungite, Trăiască armata română!) o conștiințăromânească să-și poată închipui, că nu există în sufletul și mintea acestui popor facultăți suficiente ca el să-și asigure în aceste regiuni ale lumii și siguranța necesară și condițiunile indispensabile pentru dezvoltarea lui deplină, facultăți suficiente nu numai ca neam, care vrea să-și afirme unitatea independentă, dar și factor important al civilizației lumii (aprobări)

Domnilor!

Modestia este bună, dar un popor trebuie să aibă conștiința limpede despre aceea ce reprezintă pentru ca să aibă conștiința limpede despre aceea ce trebuie să reprezinte. (aplauze). A fost românimea în lupte seculare nu numai pentru existența ei, dar și pentru existența și apărarea civilizației umane. În luptele creștinătății contra turcilor, soldații lui Ștefan Vodă au luptat nu numai pentru apărarea Moldovei, dar și pentru mântuirea creștinătății și valorile barbariei de această stâncă s-au frânt nu numai pentru ca să scape românimea, ci și pentru ca civilizația europeană să nu fie distrusă de puhoiul păgânilor.

Domnilor!

Istoria se repetă, desigur, schimbându-și fața cu împrejurările. Dar în ziua de astăzi soldatul român pe Tisa și dincolo de Tisa n-a asigurat numai granițele României, ci a sprijinit, ca în vremurile de demult, civilizațiunea europeană, apărând-o de valorile distrugătoare ale bolșevismului. (aplauze frenetice și prelungite)

Anarhia și distrucția la Nistru și la Tisa s-au oprit, curențele care amenință centrul Europei, și stinca de care s-au frânt, au fost energia și bărbăția poporului român. Iată de ce este de datoria oamenilor, care pretind că au datoria de a conduce destinele acestui popor, să înțeleagă de sus, cu toată înălțimea vederilor, misiunea pe care o are acest popor în locul unde Dumnezeu l-a pus, unde și din istoria trecutului și din faptele prezentului, dovedește care este rostul său, misiunea sa în istoria civilizațiunei umane. (aprobări)

Domnilor!

Pentru că astfel stau lucrurile, să ne reamintim că prin unirea simțămintelor noastre într-o credință comu-

nă, într-o credință neclintită, precum a fost aceea a străbunilor noștri, vom găsi izvorul de energie să asigurăm pentru ziua de mâine aceea, ce este și dreptul și datoria acestui neam. (aplauze)

Nespusă bucurie am simțit în cursul acestor 5 zile în care am străbătut întâi, printre șirurile ostașului român, câmpiile din partea de dincolo de Tisa, iar apoi în mijlocul țărâ-nimei române din ținuturile înviorate ale Transilvaniei și părților românești de dincolo și am văzut câtă conștiință și câtă însuflețire reprezintă acestor popor. De aceea numai adevărul îi spun, când zic, că nu numai că m'am simțit cel mai fericit om în zilele acestea, dar în orele acestor zile am găsit răsplata nu numai a vieții mele, ci și a acelora, cari m'am precedat în munca de dragoste pentru acest neam.

Vin, domnilor, în mijlocul d-voastră cu cel mai solemn sentiment de pietate ca în biserică, când se slujește slujba învierii. Cu aceeași senzație de recunoștință, de credință, de dragoste, de fericire, îmi voi reaminti de orele petrecute la d-voastră. Și a vrut Dumnezeu, ca în această zi mare, și la această solemnitate, care reprezintă pentru patriotismul nostru slujba învierii, să fie cum se sărbătorește slujba din biserică: se arată primăvara, a acel soare, care este splendoarea și fala acestui neam, a cărui armată intră astăzi în Budapesta. (Aplauze urale nesfârșite).

Și mă duc din mijlocul d-voastră cu adâncă recunoștință, cu cea mai mare comoară de mulțămire sufletească care va ținea cât viața mea. (Aplauze frenetice).

* * *

La banchetul oferit în seara zilei de 5 august 1919, de către Iuliu Maniu, în cinstea premierului român, Ion I. C. Brătianu a mai rostit o cuvântare emoționantă:

„Tatăl meu a scris o scrisoare despre Lazăr, în 1863. El întreba cu ce mijloace Gheorghe Lazăr, care purta numele celui-lalt Lazăr, ridicat de Mântuitorul din mormânt, a ridicat un neam din mormânt la viață. A știut Gheorghe Lazăr să se facă expresiunea conștiinței unui neam. În această înțelepciune, de a înțelege conștiința neamului pe care trebuie să-l servească, stă datoria acelora care vor să reprezinte interesele neamului în momentele supreme.

Tatăl meu îmi spunea: lucrează cu capul în împrejurările zilnice, dar lucrează cu inima în împrejurările mari, dacă vrei să nu greșești! Pentru că vorbitorul dinaintea mea a amintit de tăcerea mea din timpul neutralității, sunt dator să amintesc că ea a început încă din prima lună a războiului. Eu încheiasem la începutul lunii septembrie o înțelegere cu Rusia, de a ne revendica toate teritoriile din Austria și Ungaria locuite de români. Dacă am crezut că datoria mea era să tac, aceasta nu însemna că stam la îndoială ca-

re erau drepturile noastre. Rămânea numai de calculat și hotărât care erau momentele și împrejurările cele mai eficace pentru a înfăptui ceea ce aveam de înfăptuit. Am crezut că acțiunea noastră trebuie să corespondă cu maximum de importanță pe care trebuia să o avem. Și nu m-am înșelat. Acțiunea României, dacă a fost dureroasă într-un fel, a fost cu mult mai importantă decât forțele pe care le aveam la începutul războiului. Noi am avut un rol hotărâtor în război, cu toate aceste calcule. A venit acea catastrofă când Aliații noștri hotărâtori, în loc de sprijin au devenit pentru noi primejdie. Am plătit-o cu mari pierderi. Azi nu le regretăm, când văd pe dl. Inuleț între noi. Oricât de optimist ar fi fost cineva n-ar fi prevăzut că vom deveni puternici de la Nistru până la Tisa și că aici la masa aceasta să stea președintele Dumneavoastră cu mine și alături cu dl. Inuleț.

Am un singur merit cu care mă fălesc: credința. Mai multă credință ca mine nu poate să fi avut altcineva. S-a zis că Columb, dominat de credința că există o lume nouă, chiar dacă nu exista, o scotea din valuri. În timpul tratatului de la București am scris un memoriu pe care-l voi lăsa ca testamentul vieții mele politice. Și am spus Regelui nostru când Mackensen era stăpân pe jumătate din țară: Sire, ai făcut bine ce ai făcut și ești asigurat de izbândă!

Nu era posibil să nu se manifeste aspirațiunea seculară a neamului nostru. Se putea întârzia cu câteva luni, cum s-a întârziat cu tratatul de la București, cu câțiva ani; dar nu era să rămână fără rol în dezvoltarea neamului nostru nici jertfa și nici acțiunea noastră din război.

Și-mi ziceam: în tragicul sfârșit al lui Mihai și al lui Tudor Vladimirescu, mort în șanțurile de la Târgoviște, stă cea mai strălucită pagină din învățăturile pământești.

Îmi reamintesc aceasta acum când voi da sfaturi celor care vor conduce destinele statului. Să nu vă uitați la succese de persoane sau de moment, ci să urmați pulsul inimii poporului, conștiința lui națională și să aveți contactul neîntrerupt cu dînsa, ca să fiți reprezentanții sinceri ai unui neam conștient.

Domnilor!

Pentru că în împrejurările de azi sunt convinși că, conștiința neamului nostru este puternică prin înălțarea unei însuflețiri naționale, sunt plin de încredere că vom avea, un viitor în raport cu misiunea noastră istorică, binefăcătoare pentru civilizația lumii în Orientul Europei, pentru că sunt încredințat că există posibilitatea realizării ei, urez ca România Mare să-și aderească numele, să fie întărită de sufletul românimei, care, tare, unită și prin înțelepciunea sa va lucra în interesul general.

Trăiască România Mare!”